

MIKSZ

Móri Amatőr Irodalmi és Képzőművészeti folyóirat

Mór, III. évfolyam 2. szám - 2011. december

Lepsényi Bálint

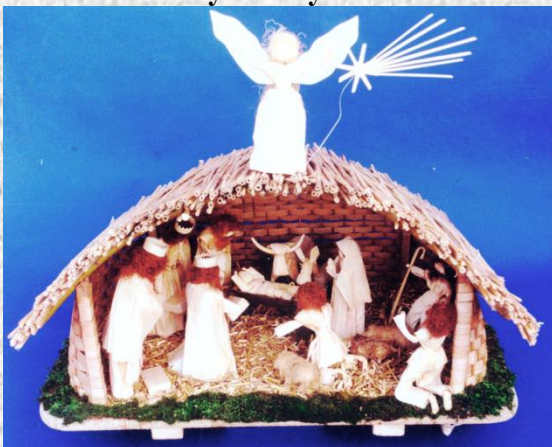
Karácsonyi imádság

Ilyenkor minden olyan szép!
Kinn a fákon hósipka ragyog,
Benn a kandallóban vidám tűz ropog,
Csodálatos kép.

Ilyenkor minden olyan jó!
A szobában fenyőillat száll,
Rajta mosolygó alma, dió, mogyoró,
Kinn a téren selyemfényű hótakaró.

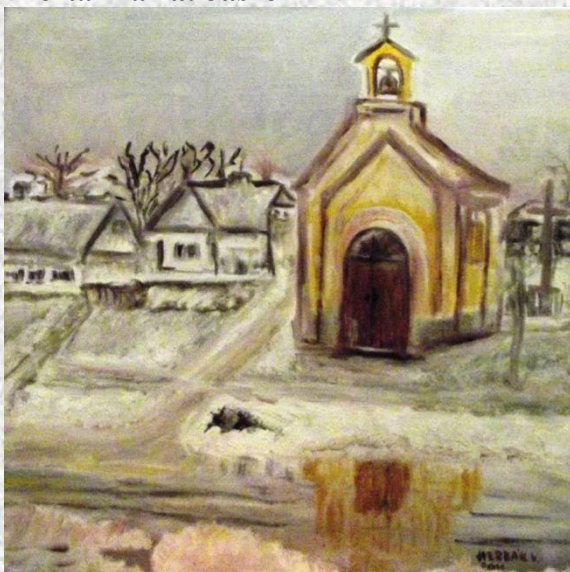
Tarrné Skobrák Anna: Téli táj

Berta Mária: Jászol

De a szívekben megannyi bú, harag, s kétely,
Jöjj el hozzánk, mielőtt megesz minket a métely!
Szállj le közénk Jézus, gyűjtsd össze népedet!
Gyógyítsd meg a beteg lelkeket!

Gyűjts szívünkbe tiszta égi fényt,
Adj lelkünkbe hitet, s reményt!
Borítsd reánk szent áldásod,
Hozd el nekünk a KARÁCSONY-t!

Herbákné Sipos Valéria: Kápolna

Fördös József: Erdélyi tél

Szabados Norbert: Anya gyermekével

Kedves Olvasóink!

Folyóiratunknak immár az ez évi második számát tartják a kezükben. Talán hivalkodás nélkül mondhatjuk, hogy szerzőinknek köszönhetően ismét sikerült egy tartalmas, sokoldalú és az eddigieknél talán színvonalasabb számot összeállítanunk. De ezt, kérem, döntsék el Önök, és írják meg a véleményüket.

A dolog természeténél fogva ezúttal is a prózai írások foglalnak el nagyobb helyet. A legtöbb írásmű- nem véletlenül- a karácsony, a családi szeretet megható, sokszor torokszorító témáit, gondolatait, érzéseit fogalmazza meg, de olvashatnak még jóízű, humoros útirajzot, filozofikus, önvallomásos filmelemzést és szociografikus tanulmányt is. Versíróink életük olyan lírai megközelítésű, sokszor létösszegező megfogalmazását nyújtják, amelyben mindnyájan magunkra ismerhetünk, de találhatóak kedves, játékos vagy himnikus bódalok is, amelyek az élet teljességét, szépségét szólaltatják meg zengő magyar nyelven. Szeretnénk mindenkit bátorítani, hogy küldje el hozzánk saját irodalmi próbálkozásainak legsikerültebb darabjait, hiszen az igazi, őszinte önkifejező művek is csak akkor érnek valamit, ha eljutnak az olvasókhoz.

Mindenkinek örömteli, áldott ünnepeket, jó olvasást és ihletett alkotómunkát kíván a

Szerkesztőség

Radolfi Adél

Darumadár útra készül...

Darumadár útra készül, lengeti a szárnyát,
Tanakodik, mit hagyjon itt, vigye-e a párját?
Hosszú volt e földi lecke, nem szárnyalt a vizsgákon,
Kevesebb vagy több sikerrel, mégis részt vett próbákon.

Darumadár útra készül, kitől is búcsúzzon el?
A számadást majd később készíti, fent az égiekkel;
Ki az, aki érték neki földi létben, s innen túl?
Ki az neki, aki nélkül minden arany sárba hull?

Darumadár útra készül, már nincsen csomag és nincsen nyár,
Talán van valaki a túlsó parton, aki éppen órá vár,
Talán végre kerek lesz az, ami eddig csak fél volt,
Talán - egérszemmel nézve - sajtból lesz a félhold.

Ulrich Éva

Karácsonyra

Közeleg a karácsony,
a szeretet ünnepe,
mindenki boldog, vidám,
szívünk melegséggel van tele.

Szeretnénk azt hinni,
hogy minden szép és jó lesz,
s a közelgő jövő,
talán egy boldogabb idő lesz.

Együtt ünnepelünk,
együtt élünk, s érzünk,
igazán csak azok hiányoznak,
akik nem lehetnek velünk.

Gondoljunk hát rájuk is,
s egy kicsit gondoljunk a múltra,
gondoljunk a velük eltelt
szép napokra vissza.

Mert igazán csak akkor költözik
szívünkbe a melegség,
ha szeretteinkre gondolunk,
s arra, ami elmúlt rég.

Mert bármit is hoz a jövő,
boldog csak az lehet,
kinek a szíve
soha, soha nem feled.

Abonyi Ria: Szeretet

Kertész Pálné**Feledhetetlen karácsony**

A gyermekek másképpen élik meg a drámai helyzeteket, nagy tragédiákat, mint a felnőttek, mert nem gondolnak a következményekre, nem keresik a problémák megoldását.

Nehéz időkben a szülők, de még inkább a nagyszülők feljajdulnak: „Mi lesz velük, mi vár ránk, hogyan alakul a sorsunk, mit hoz a jövő?” A kicsik a felnőttek közelében biztonságban érzik magukat, gondtalanul játszanak, huncutkodnak. Szerencsére, az átélt események megtapadnak az agyukban, és évtizedek múlva egyre tisztábban, világosabban törnek elő.

A sok boldog és boldogtalan karácsony közül az 1944-es szenteste maradt meg emlékezetemben szegénységével, nyomorúságával, sajátos örömeivel.

Tízéves voltam, a bombázások elől anyámmal Budapestről Bodrogkeresztúrra menekültünk nagyszüleimhez. Apám katona volt, majd hadifogságba esett. Vidéken sem volt a helyzet veszélytelen, a bombázást elkerültük ugyan, de a harcokat nem. A német és orosz katonák golyózáporai ellen egy üres borospincében húztuk meg magunkat 35 falubelivel együtt. Szalmát terítettünk a földre jó vastagon, arra takarókat. Ruhástól aludtunk rajtuk. Egy csíkos sparhelt langyította a levegőt. A tűzhely csöve a pince szellőzőjén füstölgött. Nagy fazékban szemes kukoricát főztek az asszonyok, cukorrépát daraboltak közé édesítőnek. A „lerben” krumplit sütöttek. Faggyúból, zsírból mécesest gyúrtak, közéjük kanócot tettek, az pislákkolt. Minden leleményességre szükség volt, hogy elviselhető legyen az élet.

A pincében fiatal lányok, gyerekek és idősek voltak, a férfiak egy részét besorozták katonának, más részük hegyekben, erdőkben keresett menedéket.

Sötétedéskor, ha már elcsendesedett a lövöldözés, a pincéből a bátrabbak hazamerészkedtek; almával, dióval, bugával (napraforgómaggal) tértek vissza, hoztak egy-egy kupa ivóvizet is. Mosdásra nem volt lehetőségünk. Egy tetves családtól mindenki kapott a gyorsan szaporodó férgekből a hajába és az inge alá is. Sokat szenvedtünk, éjjel-nappal vakaróztunk.

Falunkat hol a németek, hol az oroszok foglalták el nagy lövöldözés kíséretében. A pince, ahol megbújtunk, az utca mentén volt, csak az nem vette észre, aki nem akarta. De mi a katonáktól naivságunkban nem féltünk, csak a golyózáportól, aknáktól, gránátoktól. A katonák nem bántottak, a németek ruszki szoldátot kerestek, az oroszok kamerádot. Elemlámpájukkal végigvilágították a pincét, szuronnyal beledöftek a szalmaágyakba, aztán hangoskodva elmentek.

December volt, karácsony szentestéje. A lányok a pince végébe gyűltek, sugdolóztak, titkok lebegtek körülöttük. Majd körülállták a mécesest, énekelni kezdtek: „Mennyből az angyal, lejött hozzátok...”, „Csordapásztorok midőn Betlehembe...” és „Ó, gyönyörű szép, titokzatos éj.” Hirtelen a méceses nagyot lobbant, megvilágította a szomorú szemeket, reményt varázsolt a szívekbe. Olyan fényesnek tűnt az előbb még homályos pince, mintha csillárok tucatjai világították volna meg. Simogató béke áradt szét, áhítat töltötte el a fiatalokat, öregeket, gyermekeket egyaránt. Bizonyára varázslat vagy csoda történt, mert nyomorúságunkban tudtunk örülni, tudtunk boldogok lenni. Soha ilyen gyönyörű karácsonyban nem volt részem, csak akkor 1944 karácsonyán. A vidámság sem maradt el, a lányok ajándékokat osztottak szét: pöttyös kendős szalmababákat, piros almát. Hová lett az aggodalom, félelem? Talán elröpült vele egy angyal. Megtörténhetett, mert ez a csodák estéje volt.

Nem sejtettük, hogy a csoda és a remény ilyen gyorsan véget ér. Néhány hét múlva, a harcok után a karcsú, szép lányokat marhavagonokba rakták, elvitték őket a krími szénbányákba robotra, ahonnan két év múlva tértek haza, meggyötörve, csonttá soványodva.

Radolfi Adél**Hajrá!**

Megyünk, megyünk előre,
Visz mindig a lábunk.
Szívünk, agyunk nem dőre,
Ők diktálják vágyunk.

Megyünk, megyünk, rohanunk,
Hajszolunk valamit,
Hátha végre megkapunk
Mi is egy kis Igazít.

Végül igaz lesz, vagy hamis,
Amit mi oly nagyon vártunk?
Van, aki sokat kap, de van, ki ad is;
S van, hogy selejteket gyártunk.

Menjünk, lépünk, haladjunk,
Karjainkat tárjuk ki,
De ne szaladjunk, sétáljunk,
S az Igazít várjuk ki!

Abonyi Ria: Vágta

Szekér István

Mikulásesti történet

Az alábbi eset még a múlt század ötvenes éveinek legelején történt velem. Közel hatvan év távlatából úgy gondolom, talán 6-7 éves lehettem. Akkoriban is szerettem a karácsonyi és a húsvéti ünnepeket, de nem azért, mintha sok ajándékot kaptam volna. Szűkösen éltünk édesanyámmal és nevelő apámmal hármásban. Édesapám a háború áldozata volt, s így én félárva lettem. Abban az évben is vártam a karácsonyt, mint mindig. Igen ám, de ahhoz, hogy karácsony legyen, előbb a Mikulásnak kellett jönnie.

Felénk abban az időben a Mikulásnap előestéjén a „krampuszok” jártak „szülői megrendelésre”, amiről mi, kis gyerekek természetesen nem tudtunk. Kik voltak a krampuszok? Hát olyan suttyó, mindenre kapható 18 év körüli gyerekek. Különböző sötét álarcokat tettek az arcuk elé, fejükre hatalmas, vörösre festett szarvakat készítettek papírból. Kifordított bundába öltöztek, derekukra hosszú láncot tekertek. A láncok két vége a földre ért, jártukban-keltükben hangosan csörgették őket, úgyhogy roppant ijesztőek voltak a kisebb gyermekek számára. Volt is nagy riadalom annál a háznál, ahová bementek. Persze a legkisebbeket nem ijesztgették, csak a már nagyobb lurkókat, akik már rosszak is tudtak lenni. Én viszonylag csendes, zárkózott, jó gyerek voltam. De hogy ez így is maradjon, édesanyám úgy döntött, nekem sem árt egy kis leckéztetés. Így aztán hozzánk is bejöttek a krampuszok. No, lett is nagy ijedelem, sírás-rívás, fogadkozás, hogy mindig jó leszek! Persze ez nem hatotta meg a krampuszokat, így a nyomaték kedvéért megfogtak, kivittek az udvarra és odaláncoltak a kúthoz. Már nem is tudom, mi volt a rosszabb, a félelem, vagy a hideg. Nem tudtam, hogy most mi lesz velem, ráadásul a meleg szobához voltam öltözve, így kegyetlenül fáztam a jeges, havas szélben. Nem tudom, hogy mennyi ideig lehettem kint, talán öt percig, de lehet, hogy tovább. Mindenesetre nekem iszonyú hosszú időnek tűnt, mire kijöttek értem. Újabb fogadkozások után végre bemehettem a jó meleg szobába. Az esetnek volt egy hozadéka: a későbbi években, amikor láncsörgést hallottam Mikulás idején, azonnal megcéloztam az ágyalját, és sipirc, be alája! Édesanyámék ígérhettek bármit, onnét aztán elő nem jöttem, míg úgy gondoltam, hogy a krampuszok még a közelben járnak. Pár év múltán, mire nagyobb, „felvilágosult” gyerek lettem, számomra is véget ért a krampuszosdi.

A Mikulással nem volt sok gondom. Este szépen kipucoltam a cipőmet, és kivettem a két ablak közé. Reggelre ott volt a cipőben a csomag, amit a Mikulás „hozott”. Örömmel bontottam ki a piros celofánzacskót. Volt abban dió, alma, pár darab selyempárnacukor (a kedvencem), pár szem édesanyám készítette szaloncukor, valamint az elmaradhatatlan virgács. Persze a krampuszosdival együtt ennek is vége lett. Hát ilyen Mikulásom volt egyszer nekem.

Abonyi Ria: Kutyák mikulása

Babos Klára

Szabadság

Léghajóként magasba vitt a vágyam,
S fentről csak lefelé, csupán a földet láttam,
A léggömb takarta az eget.
Egyszerre megérezttem, így élni nem lehet.

A léggömb szállt, szállt ég és föld között,
Már menekülni vágytam, mint az üldözött,
Börtönnek éltem meg a levegő-eget,
De ki kellett várnom, mire elengedett.

Mint a mesék határfolyóján
A révész, ki örökké evez,
Csak akkor szállhat ki ladikjából,
Ha maga helyett új csónakost szerez.

Szabadság, új álmok, új utak, új tettek,
Lelkem kiterjedhet, de maradhat is veszteg.

Mert minden egy, és minden millió,
Mert minden valóság, és minden illúzió.

Udvardi János

A magyar parasztság késlekedő polgárosodása (Emlékek szülőfalumból)

A több mint ezer éve a Kárpát-medencében élő, sokféle népből összegyűrt magyarság, viszontagságos történelme folytán, a XXI. század elejére olyan helyzetbe, modernizációs válságba került, amelyre sürgősen gyógymódot kell találni. Mindenekelőtt őszintén szembe kell néznünk a múltunkkal. A válság szót nem úgy kell értelmezni, hogy a nemzetalál rémképét vizionáljuk. Nem szabad pánikba esnünk, de tudatában kell lenni annak, hogy az Európától való végleges leszakadás és a függetlenség teljes elvesztése a tét. A reformkorhoz hasonlóan most is a 24. órában vagyunk ahhoz, hogy újra a saját kezünkbe vegyük sorsunk irányítását.

A megkésett, féloldalas fejlődés azt hozta, hogy Magyarországon a XX. század közepéig fennmaradt a félféudális rendszer. A sajátos magyar viszonyok, a félgymarmati függés és a mezőgazdaság túlsúlya miatt megcsontosodott a nagybirtokrendszer. A második világháború katalizmája után világossá vált, hogy teljesen a körmünkre égett a modernizáció, hiszen a törzsökös magyarság nagyobbik része még az 1950-es években is az ezer év alatt kialakult önálló paraszti életet élte. Ez az életmód egyre anakronisztikusabbá vált, de mivel a legyengült magyar állam az egymással vetélkedő hatalmi elitnek harcának martalékává vált, a kihívásra adott kényszerű politikai válasz végül is tévútra vezette az országot.

A szocializmusnak, vagy a népi demokráciának nevezett szovjet típusú diktatúra, a teljes államosítás és az önkényes gazdaságpolitika vitte olyan válságba hazánkat, amelyből a pusztán jogi rendszerváltás 20 év alatt sem tudta megmutatni a kivezető utat. A magyar parasztságot 1945 után földhöz juttatták, hogy azután rögtön tönkre is tegyék a kötelező beszolgáltatással, és szovjet módra kolhozokba kényszeríthessék. A tévesítés az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése után vált teljessé. A parasztság nagyobbik része ezzel egy csapásra fölőlegessé vált, és a városokba özönlött, vagy kétlaki segédmunkássá, azaz a puszták megélhetésért önkiszákmányolásra kényszerülő, gyökértelen, kiszolgáltatott proletárrá vált. Ezek az emberek azok, akik a puszták népéhez hasonlatosan mindig a társadalmi piramis alján voltak. Így aztán némi átmeneti életszínvonal-emelés hatására ők lehettek a legalkalmasabbak arra, hogy megadják a Kádár-rendszer tömegbázisát, legitimációját.

A mai magyar társadalomnak mindössze talán egyharmadát teszi ki az új arisztokrácia és a polgárság. A proletariátusból egyre kevesebben tudnak felemelkedni a középosztályba, így az értelmiség, pl. a pedagógusok sem. Újra elmondhatjuk, hogy a hárommillió koldus országa vagyunk. A tömeges polgárosodás ebben az országban sohasem tudott lezajlani, és sokan a mai napig sem ébredtek a tudatára annak, hogy sorsukat a saját kezükbe kell venniük, és nem várhatnak csupán a politikusoktól megoldást az életükre. A magyar parasztságot kiszakították a faluközösségekből, de helyette nem segítették a biztos, új életkeretek kialakulását. A szegény emberek kulturális vákuumba, és sokan, sajnos megélhetési válságba is kerültek. Autonóm polgári lét anyagi alapok nélkül nem jöhet létre, a magyar nemzeti vagyont viszont először államosították, utána privatizálták külső és belső uraink. Ilyen körülmények között szinte emberfeletti erőfeszítést követel a félféudálisból a polgári létbe való felemelkedés.

1960-ig a magyar parasztság élete nehéz és küzdelmes volt, az emberek mégis kiegyensúlyozottabbak voltak. Azt mondják a régi öregek, hogy azelőtt az emberek meg voltak elégedve a sorsukkal, nem voltak nagyravágyók, tudtak örülni annak a kevésnek is, amijük volt. Erdemes elgondolkozni azon, hogy a mai örült fogyasztási mánia, a minél több kacat birtoklása önmagában boldoggá teheti-e az embert. Magyarországon az újkorban soha nem volt éhínség, a parasztság egészséges lelkű, ép erkölcsű, szorgalmas, tehetséges, puritán és istenfélő volt. Nem nevezhetjük kulturálatlannak sem, hiszen élt benne a magas szintű munkakultúra, de a tárgyi és művészeti kultúra is. Népdal- és tánckincsünk gazdagsága párját ritkítja. Nem hiányzott a parasztemberből a józan politikai ítélőképesség sem: Szinte egyöntetűen elutasították a rájuk erőltetett lenini, sztálini és a rákosista ideológiát. 1956-ban mindenki a forradalmárokat támogatta, majd a tévesítésnek is ellenállt. A magyar parasztnak megvolt tehát minden erény, ami a polgári átalakuláshoz szükséges, és ezt ki is tudta volna bontakoztatni, ha végre egyszer elkerülhetett volna a történelem árnyékos oldaláról.

Vajon, mennyire hátráltatta a magyar falusi lakosság polgárosodását az a tény, hogy a XIX-XX. századi részleges átalakulást döntő részben asszimilálódott, de idegen eredetű néprétegek hajtották végre? Vajon, hány nemzet él ebben a kis, megcsontított „komp országban”? Vajon, mi az oka a széthúzásnak, a nemzeti összetartás hiányának? Kérdések, melyeket nem szabad többé tabuként kezelni... Őszinte tisztázásra, katarzisa van szükség, hiszen „növeli, ki elfödi a bajt.” A magyar történelem fájó sebé, örök dilemmája a „Bánk bán-szindróma”. Gyakran emlegetik Szent István intelmei közül azt, amelyik az egynyelvű és egy erkölcsű nemzet gyengeségére figyelmeztet, de vigyázzunk, nehogy egyoldalúan, összefüggéseiből kiragadva szajkózzunk egy-egy mondatot! Abból még soha nem származott semmi jó, ha egy nemzet sorsáról idegenek döntöttek!

Milyen is volt a paraszti élet az 50-es években? Szülőfalum, Urhida, ez az akkor még alig 900-lelkes, szerep?,

villany és posta nélküli község a Székesfehérvártól nyugatra elterülő dombvidéken található. Néhány kisparason (kőműves, suszter, kovács, borbély, bognár) kívül mindenki földműves volt. Még igazi kulákról sem lehetett beszélni, mert a falu a környező nagybirtokok miatt mindig is híjával volt a termőföldnek. A háború előtt a lakosság zöme napszámosként, summásként kereste a kenyerét. Akkor még nád- vagy zsúptetős, kicsiny házakban laktak, petróleumlámpával világítottak, és még polgári iskolát is csak elvéve végzett egy-egy ember. Szüleim 1945-ben kerültek össze nincstelenként, majd a földosztáskor kapott néhány holdon kezdtek gazdálkodni. 1949-re vált beköltözhetővé kalákában épült, tömésfalú kis házunk, töméntelen munkával, összefogással és saját kezűleg kitermelt helyi anyagokból. Az elkészülés akkoriban csak azt jelentette, hogy még évekig a lakókonyhában éltünk ötödmagammal. Az első a kisparaszi gazdaság megteremtése volt: istálló, kamra kemencével, fészter, disznóól, pince, ló, tehén, disznók, lovas kocsi, eke, szerszámok stb. Szüleim nemzedéke állandó munkával, gürcöléssel és takarékoskodással kevésből is konszolidált életet tudott teremteni a családjának néhány év alatt, Móricz Zsigmond boldog emberéhez hasonlatosan, de a történelem durván beleszólt az életükbe. Az állandó zaklatás, kizsákmányolás, packázás sok ember erejét felőrölte. Az 50-es évek elején a megtermelt gabonának, takarmánynak és a haszonállatoknak jószereivel a felét elvitte a kötelező beszolgáltatás.

1959-ben, amikor már szerény bútorzatunk is volt, és végre bevezették a villanyt is, elkezdődött a téeszervezés és az évekig tartó zűrzavar. Felbomlott a paraszti élet szerves egyensúlya, amely ugyan csak lassú növekedést engedett, mégis állandóságot, biztonságot, önazonosságot, közösség által szabályozott életet jelentett. A fő értékmérő a paraszti világban a hasznos munka volt. Mindenki nap, mint nap teljes erőbedobással dolgozott, és szó sem lehetett felesleges luxusfogyasztásról, mégis kiegyensúlyozottak és derűsek voltunk. Télen kevesebb volt a munka, és ilyenkor tág tere nyílt a társas együttlétnek is. A hosszú téli estéket szinte minden nap rokonok, vagy szomszédok társaságában töltöttük a petróleumlámpa mellett. Legtöbbször ez is munkával volt összekötve, de lehetőség nyílt beszélgetésre, éneklésre, névnapozásra, borkóstolásra, különféle ünneplésekre is.

Az állatokat persze télen-nyáron gondozni kellett: takarmányt előkészíteni, etetni, itatni, tisztogatni, trágyázni stb. A férfiak télen teremtették elő a tüzelőt: fagyökereket és ágakat termeltek ki az erdőben, követ fejtettek eladásra, trágyát hordtak a földekre, majd márciusban elkezdődött az egész családot igénybe vevő, késő őszi tartó mezei munkafolyamat. A szántás és a gabonavetés már ősszel lezajlott, de a magvak többségét tavasszal kellett a földbe juttatni. A falusi ember zöldségből, gyümölcsből, de még húsból is szinte teljesen önellátó volt. Mihelyt a növények kibújtak, minden eső után kapálás dukált. Ezt a munkát csak az bírja, akinek a dereka már gyerekkorban hozzászokott. A legnehezebb dolgokat, az aratást, cséplést, szénakaszálást, gyűjtést, kazalozást a legmelegebb nyárban, tűző napon kellett végezni. Ilyenkor nem volt ritka a napi 16 órás munkaidő sem.

A szülők és a gyermekek kapcsolattartása természetes módon meg volt oldva, hiszen már kiskoruktól fogva az aprónép is részese volt a munkának: kötelet terített, vizet hordott, udvart söpört, borsót, babot fejtett, szotyolát cséplelt, babszemet szedett, kukoricát fosztott és morzsolt, diót tört, és még sokáig lehetne sorolni a mezei és házi munkák különféle neveit. A közösségi életforma természetes volt, hiszen a munkák zömét csak családi, rokoni, szomszédági kötelékben lehetett eredményesen végezni. Szinte az egész falu egyetlen nagy családot alkotott. Gyakran találkoztunk a mezőn, útközben, de még inkább hétvégeken a templomban, lakodalmakon, bálakon, vagy éppen a temetőben. A rokonok és a szomszédok közös tevékenységei közé tartozott a szüret, a disznótor, a kukorica- és a tollfosztás stb. Rendszeresek voltak az egyházi szertartások, rendezvények: mise, litánia, szentségimádás, szentcsalád, körmenet, passió, zarándoklat, keresztelő, elsőáldozás, bérmlás. Sokféle népszokás is élt még: karácsonytáji köszöntések, legénybúcsú, berukkolás, lakodalmi szokások, szüreti felvonulás stb.

Az 50-es években az általános iskolai tanárok szervezték a falu kulturális életét. Szinte minden évben volt műkedvelő színelőadás, működött énekkar és néptáncgyűttes is. Általános volt az ének- és tánckultúra. Sokan százával ismertek népdalokat, és minden adandó alkalommal szívesen énekeltek, senki sem mondta azt, hogy fahangja vagy botfüle van. Jellemző, hogy csak a mi kis falunkban két népi zenekar is működött: vonós zenekarként hegedűkkel, nagybőgővel és cimbalommal, valamint fűvós zenekarként is. Az utóbbi a lakodalmas menetet kísérte, és hajnalban fújta az ébresztőt. Tévedés vagy rágalom tehát azt állítani, hogy a parasztlakodalmak műveletlenek voltak. Az ő kultúrájuk, a mai fogyasztói tömegkultúrával ellentétben, teljesen öntevékeny volt, s így valószínűleg hasznosabb és intenzívebb volt, azaz jobban szolgálta a személyiség kibontakozását. Munkakultúrában pedig biztosan a mai átlag fölött álltak: A legtöbb parasztember a földművelésen és az állattartáson kívül sok minden máshoz is értett. Valóságos ezermesterek éltek közöttünk: értettek a famunkához, az építkezéshez, a kosár- és vékafonáshoz, a szőlészethez, a méhészkedéshez stb. Az asszonyoknak a főzésen, a takarításon és a gyermeknevelésen kívül szinte minden napra volt külön feladatuk is: fejtés, tejkezelés, baromfitartás, piacozás, mosás, vasalás, fonás, szövés, varrás, kertészkedés, és még ki mihez értett. A falusi emberek derűsek, barátságosak, türelmesek voltak. Soha nem mentek el egymás mellett úgy, hogy szóba ne

elegyedtek volna. Tisztelték a tanult embereket: a papokat, a tanítókat, az orvosokat. A dologidő után rendezett bálokon előfordult ugyan lerészegedés, néha még bicskázás is, de hétköznapon sohasem. A beszédmodor megfontolt, ízes, udvarias volt. A trágárság csak a 60-as évektől kezdett elterjedni.

Nem szeretnék túlzottan idillikus képet festeni a régi paraszti világról, de abban biztos vagyok, hogy minden romlás: a parasztság anyagi, erkölcsi és kulturális süllyedése, és a magyar mezőgazdaság tönkretétele az államhatalom erőszakos és meggondolatlan beavatkozásai miatt történt. A magyar parasztság nagyobb mértékű polgárosodása csak akkor mehetett volna végbe, ha a kommunista önkényuralom csupán rossz álom lett volna.

A téesz állami támogatással néhány év alatt konszolidálódott, de a parasztemberek többsége ingázó ipari segédmunkássá vált, pedig a magyar mezőgazdaság európai tulajdonviszonyok mellett több embert is eltarthatna. Rengeteget kellett dolgoznunk a háztájiban is, a téeszbe inkább csak az asszonyok jártak. A megélhetési költségeket a Kádár-rendszer ideig-óráig mesterségesen alacsonyan tartotta, és így faluhelyen is megjelent a fogyasztásközpontú életforma. Önkiszákmányolás árán ugyan, de a falusiak is kezdtek luxuselelmiszert és iparcikkeket vásárolni. A szegény emberek addig soha nem tapasztalt fogyasztási szintet értek el. Azt azonban nem vették észre, hogy mindennek az ára az ország eladósodása, hogy fel kellett adniuk az önállóságukat, hogy elvették tőlük a közösséget, a hitet, és végső fokon a hazát is, hogy nagyon sokan gyökértelen proletárrá váltak. Gyermekük közül is csak kevésnek sikerült a valódi felemelkedés. Néhány falubeli nemzedéktársamból lett ugyan pedagógus, katonatiszt vagy üzemmérnök, de a többség ingázó, kétlaki szakmunkás. Közülük többen betegek, vagy már a temetőben vannak. Az egyoldalú, torz fogyasztói szemlélet, a „gulyáskommunizmus” a maga gyenge minőségű termékeivel készületlenül érte, és megzavarta az amúgy is frusztrált proletariátus egy részét. A 3-5 forintos kenyér, sör és a „bögrecsárdák” korszakában túl sokan váltak a mértéktelen alkohol- és nikotinfogyasztás áldozataivá.

1980, az árrobbanás és a gazdasági összeomlás kezdete óta egyre többet kell dolgozniuk a szegény embereknek, ha fenn akarják tartani, vagy netán növelni a fogyasztásukat, és javítani az életminőségüket. A rendszerváltás után lehetővé vált a minőségi fogyasztás, ezt azonban soha sem lehetett még átlagos fizetésből sem elérni. A magyar proletárok számára nem adatott meg a privatizációban való részvétel, így a GMK-k, majd a munkanélküliség megjelenése után bekövetkezett a kényszervállalkozások időszaka. Aki ebbe nem tudott bekapcsolódni, az vagy folytatta a kétlaki, őstermelői életet, vagy deklasszálódott. Az úrhidaiak régen híres piacozók voltak. Szerdán és szombaton szinte minden asszony a fehérvári piacon árulta a zöldséget, gyümölcsöt, baromfit és a tejfölt-túrót. A legendás sült kacsá- és libafertálynak a zömét is a mi falunk szállította. A nagy bevásárlóközpontok azonban egy időre háttérbe szorították a piacozást. Reménykedjünk abban, hogy a helyzet változni fog, hiszen egyre többen jönnek rá arra, hogy friss, megbízható hazai élelmiszert kell fogyasztani, és fel kell lendíteni a tönkretett magyar mezőgazdaságot. A jó minőségű élelmiszer és persze a víz stratégiai áru, ez a mi nagy kincsünk, amit a magyar nép javára, megélhetésére kell használni.

Milyen leltárt is készített József Attila a 30-as években:

„Ezernyi fajta népbetegség, szapora csecsemőhalál, árvaság, korai öregség, elmebaj, egyke és sivár bűn, öngyilkosság, lelki restség, mely, hitetlen, csodára vár, nem elegendő, hogy kitéssék: föl kéne szabadulni már!”

Mindent meg kell tennünk azért, hogy ne legyenek többé időszerűek ezek a sorok! Fel kell gyorsítani a magyar vidék, a magyar nép magára találásának, megújulásának a folyamatát. Nemzeti összefogással, patrióta gazdaságpolitikával képesek lehetünk arra, hogy új alapokra helyezzük az országot. Ki kell mozdulni a tespedésből, és meg kell szervezni a helyi közösségeket a politikában, a mezőgazdaságban, az egyházi életben és a kultúrában. A szétfoslott, régi falusi közösségek helyére erős, új, élő közösségeket kell teremteni, hiszen egyedül, atomizálódva nem tudunk megfelelni az átalakulóban levő világ kihívásainak. Mindenkinek meg kell fogni a kezét. El lehet érni azt, hogy mindenkire kiterjedjen a sokrétű, működő emberi közösségek hálózata. Szülőfalum, mint városkörnyéki település az utóbbi években nagy létszámgyarapodást és épületvagyongyarapodást ért el. Az új közösségi élet is kibontakozóban van már. Negyvenegy évvel ezelőtt választott új szűkebb pátriám, Mór, ez a dinamikusan fejlődő kisváros pedig büszke lehet polgárainak összefogására, gazdag közösségi életére.

Kinek a feladata a közösségek, egyesületek szervezése, támogatása? Mindenkinek, de elsősorban az értelmiségnek, azoknak, akik időt is tudnak rá áldozni, felkészültségük, elhivatottságuk is van hozzá. Nekik kell „lámpásként”, „energiaközpontként” működniük. Nekik kell kezdeményezni, meggyőzni, megnyitni a lelkeket, tetterőt, hitet, lelkesedést sugározni, főleg a szegények és szenvedők felé. Csak így ébreszthetjük fel, sokszorozhatjuk meg a magyar népben szunnyadó alkotóerőt. Így válhat az emberből polgár, a lakosságból nemzet. Így mondhatjuk bizvást Széchenyi szavaival, hogy „Magyarország nem volt, hanem lesz!” Nagy László biztató szavai pedig így hangzanak: „Ne félj te a sorstól, én se félek, mélyek a mi kútjaink, s mennyi ér tölti fel újra.”

Egri Ferenc: Fehérvár anno

Egri Ferenc: Téli malom

Udvardy Béláné: A csend percei

Szekér Istvánné

Csaba karácsonya

Éppen tíz évvel ezelőtt, karácsony előtt három héttel történt, hogy a nagycsoportos óvodásaimmal beszélgettünk az ünnepi készülődésről, szeretetről. Minden gyermeknek volt mondanivalója ezzel kapcsolatban, csak egyvalaki maradt csendben... Nem jelentkezett, de könnybe lábadt, éjfélete szemei kérdéseimre tagadóan válaszoltak, melyekből csak ezt olvastam ki: „Nem, nem merem elmondani.”

Mivel Csabát tisztán járatták óvodába, nagyobb örömmel simogattam meg kis buksiján ébenfekete haját. Szerettem őt, mint minden gyermekemet. soha nem volt szempont nálam, hogy milyen családból származnak, ha épp nem az irodai gyermekvédelmi feladatommal foglalkoztam. Ő is szeretett, és ezt mindig olyan erős szorítással bizonyította, hogy időnként tanítgatnom kellett a finomabb ölelésre. Hát ez nemigen ment nekik, de végül is nem bántam. Ahogy akkor is átölelt, csak hallgatott, de kis szíve azt dobogta: „Nem, nem merem elmondani.” Megígértem neki, hogy erről csak ketten fogunk beszélgetni később...

A gyermekeimnek sétát ígértem, és ők nagy hanggal kiabáltak: „Óvó néni! Esik a hó, esik a hó!” No, erre az én Csabám kinyílt, és azzal folytatta, hogy mit csinál a ló, ha esik a hó. Rászóltam, de közben örültem, hogy feloldódott egy kicsit.

A mosdózás után az öltözőben csizmák, cipők feladásával küszködtem. Komoly fizikai erőt, türelmet igénylő munka volt ez, hiszen volt olyan gyermek, akinek csak nagy erőfeszítéssel sikerült a lábára „varázsolni” a lábbelijét. Ezt a munkát a dajka nénik sem szerették, bizony ilyenkor sokszor „akadt” más tennivalójuk. Talán még két gyermek várakozott, hogy segítsék.

En hangosan megjegyeztem: „Gyerekek, aki nagyon ügyes, az felveszi a kabátot, sapkát és sálát, és visszarakja a benti cipőjét szépen egymás mellé, aztán elhúzza a függönyt a szekrényén! Segítetek egymásnak, én meg majd megigazítom rajtatok, amit kell!”

Csurom izzadt voltam. Dőlt rólam a víz, mert egy két gyerek „észrevette”, hogy nagyon „elfoglalt” vagyok, és hancúrozásba kezdett volna.

– Márkó, Zolika! Így nem megyünk sétálni. Aki készen van, sorakozzon az ajtó előtt! – emeltem fel a hangomat. Közben Csaba szorító ölelését éreztem a nyakamon, aki már a kissé kopott- tépőzárás csizmáját egyedül felvette. Hozzám hajolt, és a fülembe suttogta: „Óvó nénikém, kösd be az enyémet is!”

– Csabám, a tiéd rendben van. Igazán ügyes vagy – mondtam értetlenül, a kisfiúra mosolyogva.

De nem tágított, és most már kimondta a lényegét: „De jó a többieknek, nekik odaér a karácsony.”

– Ó! Hát ezért kérdeztelek én hiába. Most már tudom, mi bánt téged. Nálatok nincs karácsony?

– Nincsen soha, pedig úgy szeretném! – kiáltotta Csaba, hogy biztosan meghalljam, mert a többiek már türelmetlenül zsi bongtak. Átöleltem, csillagszemébe néztem, és azt mondtam:

– Megkértem az angyalkákat, hogy feltétlenül gondoljanak rád is, jó?

Gyors ellenőrzés, hogy minden rendben van-e velük, dajka nénire várás már az udvaron, és végre indulás, séta a havas tájban.

Másnap Csabát nem hozták óvodába. Így a gyerekeknek el tudtam mondani a vele kapcsolatos dolgokat, hogy azért volt szomorú, mert náluk soha nincsen karácsony. Megkértem a gyermekeimet, hogy aki teheti, másnapra lepje meg Csabát valamivel. Például egy még jó állapotban lévő kis játékkal, rajzzal, festménnyel, melyeket ők készítenek. Vagy valaki megoszthatja vele a napi édességadagját, verset, mesét is lehet előadni, vagy énekelni is lehet. Az is jó, ha együtt találnak ki valamit, amivel örömet szerezhetnek ennek a kisfiúnak. Én egy mesekönyvet vittem ajándékkul.

Mikor az oviból hazafelé ballagtam, valami szöveget ütött a fejembe: „Mi lesz, ha a szülők nem igazán lesznek toleránsak?” Csaba cigány származású, és az apja már ült börtönben... De én úgy gondolom, hogy ez a kisgyermek nem felelős az apja bűneiért. Ő is ugyanolyan gyermek, mint a többi, aki a szeretetre vágyik a legjobban. Ő is egy lélek, és azért jött le a Földre, hogy megoldja a saját problémáit, leckéit, és persze tanuljon a szülőktől. Mert bizony a rossz mintákból is ugyanúgy tanulhatunk, mint a jókból. Így tehát mindenképpen tisztelni kell a szüleinket, mert a szépet és a jót érdemes átvenni, a negatív mintát pedig nem kell utánózni. Hát remélem, hogy Csaba is majd így fog dönteni, ha itt lesz az ideje – meditáltam egész délután.

Csaba még mindig nem jött óvodába, sajnos beteg lett, de minden rosszban van valami jó. Másnap nagyon boldog voltam. A gyermekeim csillogó tekintettel, kezükben kis ajándékkal érkeztek meg. Volt, akinek ezen a napon ez volt a köszönete: „Óvó néni, Csaba itt van már?”

– Csak a jövő héten jön, sajnos megbetegedett – mondtam. De nézzétek csak! Ebbe a dobozba gyűjtjük a Csabának szánt ajándékokat. Alig két óra hossza alatt tizenhét gyermek ajándéka került a dobozba. Volt abban sok minden: plüssmaci, kiselefánt, Kinder tojás, csoki, kisautó, játék katona, kislabda, üveggolyó, pár színes

ceruza, gyurma, alma dió, pár szem szaloncukor, Biga-Csiga újság, meséskönyv, gyufásdoboz, vonat, gesztenye emberke, zsírkréta.

Egyre közeledett a karácsony, szépen feldíszítettük a csoportszobánkat, elkészültek a szülőknek, testvéreknek szánt ajándékok is. Csabi dobozára szép, csillogó képek és egy piros masni is került. A „meglepetés” fogalmát is tisztáztuk a gyermekekkel, nehogy idő előtt elszólja valaki magát. Mire Csaba újra oviba jött, már nagyon felfokozott volt a hangulat, és igazán kedvesen köszöntötték őt. A reggeli játékidő alatt azon izgultam, nehogy valamelyik gyermek elárulja a meglepetésünket, amely a szekrény tetején volt, letakarva. Igyekeztem, hogy a lányokkal a babakonyhában szépen megterítsünk, és az asztalra tálaljunk minden finomságot (só-liszt gyurmából készült hurkát, kolbászt, krumpli köretet, stb.). Előkészítettük a tortát, süteményeket is. Megkértem őket, hogy most hagyjuk így a babakonyhát. Mosdózás után körbeültünk a szőnyegen, de Csabát a babakonyhába tessékeltük. Sugárzott a boldogságtól, de nem csak ő, mi is mindannyian. Egyre időszerűbbé vált a családról, a szeretetről, egymás elfogadásáról való beszélgetésünk felelevenítése, ahol végül ezt a kérdést is feltettem számukra: „Gyerekek, szeretetek adni jobb, vagy kapni?!” Persze, volt, aki azt válaszolta: „Kapni!”, és elmondta, miért. De szerencsére többen hozzátették: „Adni, mert a másoknak örömet szerzünk vele.”

– No, akkor most próbáljuk ki! Képzeld el, hogy már most ünnepelünk! Karácsony van, már mindenki megkapta az ajándékát, de Csaba még nem. Örülünk, hogy végre meggyógyultál, Csaba! Vedd úgy, hogy ez a te karácsonyod! Boldog Karácsonyt! – zúgtuk végül együtt, és mindannyian tapsoltunk.

– Óvó néni, én egy szép, téli tájat készítettem zsírkrétával – mondta Salome olyan kedvesen, hogy könnybe lábadt a szemem.

– Én gyufásdobozból ragasztottam kisvonatot – rebegette el Szilvike.

– Én úgy gondoltam, hogy egyedül énekelek egy karácsonyi dalt – ujjongott Márkó.

– Jól van, gyerekek, aranyosak vagytok. De mire ezt kimondtam, Csaba ott termett az ölemben, és szinte zokogott a meglepetéstől.

– Ó! Nem úgy van az, komám, várj csak! Az angyalkák segítségével még ez a csomag is a tiéd. A mi csoportunktól kapod karácsonyra.

– Boldog Karácsonyt, Csaba! – harsogtuk mindannyian, és önfeledten tapsolt minden gyermek. Látni kellett volna Csabát, sírt-nevetett egyszerre, amikor kibontottam a csomagot. Nehezen hitte el, hogy minden ajándék csak az övé.

– No, gyerekek, adni jobb, vagy kapni? – kérdeztem tőlük.

– Adni! Adni! Adni! –kiabálták kórusban.

Ezt a szép délelőttöt a babakonyhában a már előre elkészített finom „ételek” kóstolgatásával fejeztük be.

Ha rá gondolok, még ma is érzem, ahogy Csaba kis szíve ezt dobolja: „Köszönöm, köszönöm, köszönöm!” Biztosan tudom, hogy feledhetetlen karácsony volt ez mindannyiunk számára.

Babos Klára

Élet-fa

A fa jelképe életemnek.
A fában múlt, jelen, jövő.
Amint rácsodálkozom egy fára,
Ő megszólít, mint őserő.

A múltam karcsú, az eget ostromló,
Kíváncsi, büszke, ki napba néz.
Lombja üde, levegőre éhes,
Egy bátor, büszke Napvitéz.

Jelen-fám törzse fél úton kettéválk,
Fele felfelé tör, hódító, sudár,
A másik fél óvó karként körbefogja,
Őt kevésbé éri a napsugár.

Neki már nem cél az ég, a távol,
Feladatot szemmagasságban keres.
Magát támaszként odanyújtja,
Mozdulata nyugodt, már nem heves.

S a jövő – egy fatörzs csupán,
Mit dúsan zöldít a borostyán,
Körötte vékony, hajlékony husángok,
Körülveszik, mint karcsú lángok.

Hordják a tüzet, mit tőle kaptak,
Viszik a lángot, az igaz csodát,
Az élet tüzét hordozzák magukban,
És viszik tovább, és adják tovább.

Nuszpl Zsolt: Befejezetlen csendélet

Wirth Sándor

Ki mint él, úgy ítélt...

Az 1944/45-ös móri harcok alatt nem tartózkodtam Móron. Ahol én voltam, oda egy gazdag, jól felszerelt amerikai hadsereg vonult be. Azt az esetet pedig, amit most leírok, a hazajövetelem után mondták el az itthoniak.

A Tanárki suszterék háza a patak partján állt, a szomszédjukban a Trádlerek laktak. A két ház portáját egy állított lécekből álló kerítés választotta el. A parasztházaknál – főleg ott, ahol tehén is volt – szokás volt, hogy a kimosott cserépköcsögöket és egyéb más edényeket egy földbe ásott faoszlopból kiálló nagy faszögekre akasztották fel száradni. Az említett két háznál nem voltak ilyen edényszárító oszlopok, hiszen ennek a célnak a fakerítés lécei is tökéletesen megfeleltek. A különbség annyi volt, hogy a Tanárkiék minden reggel feltűzték a kerítésre a szépen kimosott éjjeliedényt is.

Amikor bejöttek Móra az oroszok, mivel a Tanárkiéknak több szobájuk is volt, de ők csak hárman voltak, beszállásoltak hozzájuk katonákat. Az egyik fiatal kis orosz katona nekiállt főzni. A kerítésről levette a tiszta, zománczott éjjelit, és abban keverte ki a palacsintatésztát. Azt mondanom sem kell, hogy a hírtán milyen gyorsan továbbították a környéken, és persze mondogatták mellé az oroszok neveltlenségét, butaságát is.

Aztán vége lett a háborúnak, az élet haladt, és lassan feledésbe merültek a különböző történetek is. Én magam, a különböző iskolákat elvégezve, tizenkilenc éves koromra katonatiszt lettem, majd soron kívüli előléptetéssel magasabb beosztásba kerültem, és Marcaliba helyeztek. Mivel éppen Budapestre udvarolgattam egy lánynak, hétvégként többször is felutaztam hozzá. Egyik alkalommal a vonaton a kupében egy helyes kis „vidéki lány” is ült, akivel jól elcsevegtünk az úton.

A vonatok részére Balatonszentgyörgy volt a csatlakozási hely, ahol a miénknek meg kellett várnia a Keszthelyről érkező másik vonatot. Amíg a csatlakozó vonatra vártunk, leszálltam és sétálgattam egy kicsit, a kupében utazó lány is leszállt. Abban az időben még gőzmozdonyok jártak, melyek köpködték hátrafelé a füstöt és a kormot, és az ember keze ezért bizony gyakran fekete és koszos lett a kapaszkodók megfogásakor. A lány is így járt, és amint leszállt a lépcsőről, észrevett egy csövet, melyből csorgott a víz. Gondolta, megmossa a kezét. Így is tett, és közben mondta, hogy hiszen ez meleg.

Nem tudtam, hogy hirtelen mit válaszoljak neki, annyira elszégyelltem magamat. Nem is szálltam fel abba a kupéba, hanem átmentem a másik vagonba. Eszembe jutott a szegény kis orosz katona, aki a biliben főzött. Talán önáluk nem ilyen formájú éjjeli volt, és itt sem mondta meg neki senki, hogy azt az edényt nálunk mire használják. Ez a szegény kislány sem tudhatta, hogy egy „neveletlen” személy éppen használ egy bizonyos berendezést, amit egyébként az álló vonatban használni tilos...

Én ezért is haragszom, amikor a sok „libadiplomás” huszonöt-harminc évesen arról a régi negyven évről beszél, amikor még semmi hasznos munkát nem végzett, de tanácsokat azért osztogat, követelőzik és ítélezik mások felett.

Karlovi Gyula

El nido - a fészek

Amikor már nincs jövő, amikor már nincs jelen, csupán a múlt marad nekünk. A fal utolsó téglája is beépül, semmi sem juthat be többé sötét zárkánkba. Érdektelenné válik a világ, unjuk és gyűlöljük a hatvan éves sablonokat, hazugságokat.

Napról napra fogy érdeklődésünk, kedvteléseink élvezete múlik, a világ már másoké, noha még mi is itt bandukolunk. Emlékezetünk tart életben minket. Ott pedig szerencsés esetben csak a jó marad meg...

Harminc éves voltam, amikor Jaime de Arminan megalkotta „El nido” c. filmjét. Egyetlen alkalommal láttam az osztrák 2-es csatornán 1984-ben. Saura volt a producere, ezért három évtizeden keresztül az ő életművében kerestem a filmet, persze hiába. Csak az internet révén találtam meg a rendezőt és végül magát a történetet is, bizarre, gépi tükörfordításban. Magyar szinkronja nincs, nálunk soha sem vetítették.

Nyugodtan elmondhatom, ez a film az én ars poeticám, az életem. Igazolja sorsom, elkülönültségem, igazolja azt a különleges szerepet, amelyre Isten szánhatott engem.

Különösen szép a fényképezése, amely Teodoro Escamillának köszönhető, zenéjét Alejandro Massó alkotta.

Úgy véltem, hogy több száz darabos filmgyűjteményemből most már végképp hiányozni fog, ezért megérdemel egy írott ismertetőt, amit hátrahagyhatok magam után...

Salamanca városához közel egy kis faluban él a hatvan körüli özvegyember, Alejandro, a földbirtokos, szenvedélyes lótenyésztő, amatőr lovas és nagyműveltségű intellektuel, akinek korábbi foglalkozásáról semmit sem tudunk, ám ez érdektelen is számunkra.

Udvarháza a falu felett, a hegyen, csodálatos jegenyesor mellett, istállókkal, karámokkal gyönyörű lovaival, valóságos kis Éden... Pincéjében bor helyett egy fantasztikus koncertterem kellékeit tarja, egy különleges elektronikus berendezést, központi vezérlőpulttal, több magnóval és a pince falába vajt fülkékben elhelyezett hangfalcsodákkal teremti meg a világ nagy hangversenytermeinek illúzióját, ahol is ő Toscanini, Karajan, Ferencsik vagy bárki lehet, ha pultjához állva „dirigálja” a világ legjobb zenekarait. Kedvence Haydn Teremtés- oratóriuma, s mert a fejében állandóan ott zsong a zene, előfordul, hogy kilovaglásai alkalmával a nyeregben ülve „dirigálni” kezd, magányában és egyedülletében. A közeli kora tavaszi erdőben, a ragyogó napsütéses délelőtt mámorában, még lombtalan fák közt, az ágakon csillogó napfény ígézetében megszólal Händel, ekkor Alejandro önfeledten felemeli karjait, és beint a Berliini Filharmonikusoknak...

Elmélyülésében valaki gubaccsal dobálja meg... Majd előbújik egy fa mögül a tettes... Így kezdődik a hatvan éves Alejandro és a tizenhárom éves Goyita története. Virágba s zöldbe borul a kora tavasz, az élet, a boldogság, az önfeledt öröm ragadja el kettőjüket ezen a nyáron, de az őszt, az elmúlást már nem élhetik meg együtt. Kint a világ nem érti, és nem akarja plátói kapcsolatukat, ezért bosszút esküszik.

Az öregember csodálatos élményekkel ajándékozza meg az egyszerű falusi lányt, bevezeti a szépség, a művészetek templomába, de kielégíti mozgásigényét is, lovagolni tanítja, madarat fog neki, kerékpártúrára viszi, együtt futnak, ugrándoznak, játszadoznak, az öreg évtizedeket fiatalodik, de pedofil gondolat eszébe sem jut... Viszont, egy nem is oly távoli jövő már egészen mást is ígérhet számukra... Az „apai” kapcsolat hamarosan átváltozna, de a sors másképp dönt. A lány családjában dűl a felháborodás, elhatározzák, hogy a nyár végén Salamancába küldik lányukat bentlakásos iskolába, de addig is szigorúan eltiltják Alejandro társaságától. Persze, a különös, varázslatos kapcsolat lényegében már szerelem, nem tűr korlátokat. Titokban találkoznak, örök „vérszerződést” kötnek, tenyerüket megvágva, kezeiket összedörzsölve egyesítik vérüket. Ezzel pecsételik meg összetartozásukat.

Goyita az iskolai színpadon Lady Machbetet alakítja meglepő átéléssel. Alejandro a terem végéből ámulattal figyeli a produkciót, és nem sejtí, maradék élete nyugalalmát veszíti el ezekben a percekben. Nyárba fordul a tavasz, a túlérett kis bakfis eszelős ragaszkodása az örület szélére sodorja Alejandrot. Megtagadja a mind követelődzőbb lánytól a testiséget, hisz az csak tizenhárom éves, de ellenállásáért szörnyű lelki szenvedéssel fizet, s amikor a tébolyult gyermek már apja megölését követeli tőle, döntő elhatározásra jut.

A helyi csendőrőrsön bejelenti, hogy éjjel betörték a házába. Kis idő múlva két géppisztolyos csendőr elindul a falu feletti hegyre, Alejandro háza felé, „helyszínelés” céljából. Ekkor egy szikla mögül két lövés dörren, majd egy alak hirtelen felegyenesedik a fedezékből. A csendőrök reflexből sorozattal rálőnek. Amikor felkapaszkodnak a sziklához, látják, hogy Alejandrot lötték le. A halott puskájában vaktöltények voltak...

Alejandrot a birtokán temetik el, később örökősei síremléket állítanak neki. Goyita évekkal később, már fiatal nőként felkeresi a sírt, tenyerét egy apró késsel megvágva rádörzsöli vérét a hideg köre. Esküt tesz, hogy soha senkié nem lesz többé az életben. Majd a talpazatra állva megfordul, és fejében felcsendül a Teremtés-oratórium. Goyita pedig karjait magasba emelve önfeledten vezényelni kezd...

Eddig a történet. Szirupos? Talán. Reális? Talán. Abszurd? Nem biztos...

De én Alejandroval, csakúgy, mint Steinbeck „Dokijával”, Thomas Mann Tonio Krögerével, no meg Agnieszka Holland „Görbe ujjújával” azonosítom magam. A számkivetettek keserősége és boldogsága ez.

No és szeretem a szépet. Ez a film pedig szép.

Ha Carlos Saurának volt bátorsága szponzorálni, bár ő bizonyosan tudhatta, hogy nem lesz kasszasiker, akkor csak lehet benne valami... Egy Oscar díj- jelölést azért elért...

Hát eddig a rózsaszín változat... 26 éve láttam a filmet egyetlen alkalommal, német szinkronnal. Egy emberöltőnyi küzdelem és a technika fejlődése folytán, baráti segítséggel sikerült megszereznem, eredeti spanyol nyelven, angol felirattal... Többet figyelmeztettek: Csalódni fogok! Nem csalódtam, ám a fenti rózsaszín szirup teljesen elpárolgott.

Alejandro valójában abszolút áldozat. Egy beteges lelkületű, gonosz módon nevelt, frusztrált kis tini lány áldozata, aki végül is nem egy bimbózó Lady Machbeth, noha az iskolai színelőadásban nagy átéléssel alakítja ezt a szerepet, végeredményben nem tudatosan, csupán ösztöneitől vezérelve csábítja el, és teszi tönkre az öregét. Gregori, mert ez a teljes neve, mindvégig kezdeményező és zsarnok módon irányítja az eseményeket. Olyan aljas cselekedetekre inspirálja Alejandrot, amelyek teljesen idegenek az ő habitusától. 13 évesen követeli a szexet, mert biológiailag már érett rá. A férfi ezt megtagadja, nemcsak a törvény okából, de erkölcsi alapon is... A lány elégetteti vele elhalt felesége ruháit, mert nem veheti fel őket... Végül azt követeli tőle, hogy ölje meg az apát, mert az útjában áll a kapcsolatuknak. A konfliktus egyenesen vezet Alejandro kissé bizarr öngyilkosságához. Nyilvánvaló, hogy Arminan egy sajátos Lady Machbeth- analógiát írt meg, és vitt filmre harminc évvel ezelőtt. Érdekes, hogy a film külsőségeiben mennyire időtálló. A szereplők, akárcsak egy mai szappanoperából lépnének elő. Elálmélkodik a néző, mennyire keveset változott a divat az elmúlt harminc évben. Képzelnék el a változásokat az 1950 és 80 közötti időszakhoz viszonyítva... Egészen más a helyzet

azonban társadalmi és pszichés vonatkozásokban. Ma Alejandro simán lefeküdne Goyitával, „probléma” esetén legfeljebb kapna néhány évet fiatalkorú megrontásáért. Ha van még ilyen törvénytörés egyáltalán... a lány családja pedig örülne, hogy kifogott egy pénzes férfit... Szóval ez a dráma ma nem állna meg...

Nosztalgiam persze nem foszlott szét, hiszen mindent egykori önmagunk képében élünk meg ismét... Akkoriban elbűvölt a film zenéje, mert épp „szimfonikus” korszakomban voltam és 34 évesen több azonosságot éreztem a főhőssel, mint ma, amikor már egyidős vagyok vele... Láthatóan, a naivitásom is elpárolgott az óta...

Viehmáné Frey Ibolya

Szilveszter éjjel

Sötét van és hideg. A csillagokat és a holdat vastag felhőtakaró borítja. Barátságtalan éjszaka, az utak mégis tele vannak emberekkel, főleg fiatalokkal. Mindenki az éjfélt várja. Ilyenkor búcsúztatják az őesztendőt és köszöntik az újat. Addig, míg el nem jön az éjféli, szórakoznak.

Fújják a trombitákat, a petárdák hangja mindenünnen hallatszik, ahogy a levegőbe belehasít. Ez leginkább a fiatalokra jellemző.

Mások meg vendéglőkben, bálokban és egyéb szórakozó helyen mulatnak. Van, aki otthon a TV előtt ül, és nézi a vidám műsorokat, de az asztalon már ott a tálban a virsli, mellette a pezsgő és poharak, mellyel éjfélkor, a himnusz után majd boldog új évet kívánnak egymásnak.

A messzeségből mintha közeledne valaki. Lassan, fáradtan vonszolja magát. Egy öregember. Senki nem figyel rá, talán nem is látják, csak úgy elmennek mellette. Ki a tűzijátékra megy, ki az éjféli misére.

Az öregember csak poroszkál, valami csendes helyet keres, és egy padot, ahol fáradt tagjait megpihentetheti. Leül, hosszú botjára támaszkodik, és a távolba néz. Mintha várna valakit. Ruhája kipett-kopott, és sokszínű piszkos folt tarkítja, szürkétől a vörösig. Arca ráncos, fagy csípte. Vastag szemöldöke, tömör bajsza és szakáll, mely a derekáig ér, fehéren csillog a zúzmarától. Kucsmája szélén fehér prém van, amit alaposan a fejére húzott. Ott ül türelmesen és vár. Ő nem fázik.

Egyszer csak megszólalt a harang: Bimm-bamm! Éjféli van!

Abban a pillanatban ott termelt egy ifjú legény, és igen tisztelettudóan köszöntötte az öregembert, aki az Őesztendő volt. Ekkor felállt az apó is, és szíves szóval üdvözölte a fiatalot, aki az Újesztendő volt.

- Sok munkád volt apóka, most átveszem a botodat. Terhed leveszem a válladról, menj, pihend ki magadat. - mondta az ifjú.

Botját fogta az apó, a fáradt őesztendő, és átadta az újévnek.

- Járj sikerrel, öcsikém, sok munka vár még rád, de fiatal vagy, bírod még. Egy röpké pillanatra még az égre néztek, hol a tűzijáték zajlott éppen, távolban a himnusz szólt, durrogtak a pezsgős üvegek, kiabáltak az emberek: Boldog Új Évet! Boldog Új Évet!

Ezt már nem hallotta az apóka, mert már felült az őt váró ködhintóra, és eltűnt a távolban.

A fiatal meg elindult, hogy végezze az újév munkáját. Maga mögött hagyta a dáridót, hisz órá komoly munka vár.

Így megy ez évről évre, bár róluk szól ez az éj és a dáridó, de az ő ünnepük csak az a perc, míg az óév átadja botját az újévnek, és vele a sok terhet.

Tóth Gyula

Karácsonyi köszöntő

Hull a hó már hosszú napok óta, kis hazánkon puha hólepel,
Bakonyalján, gyönyörű falunkban, karácsonykor mindent hó lep el.
Templomunknak konduló harangja, szent ünnepen büszkén hirdeti,
Imádkozni újra összejöttek, Jézus Krisztus boldog hívei.

Tisztelendőnk áhítatos arca a szószéken, íme, felragyog,
Érces hangon elmondja nekünk, köztünk vannak most az angyalok.
És amikor orgonaszó hallik, a sok szempár furcsán csillogó,
Ragyognak, mint odafent az égen, csillagokból sok - sok millió!

Orgonaszót kíséri az ének, dicsőítő dalok zengenek,
Máriáról, s Jézusról dalolnak, önfeledten boldog emberek.
Messze hallik a templom zenéje, szárnyra kelti azt a téli szél,
Karácsonykor boldog minden ember, szívünkben az örök Jézus él!

Debnár Sándor

Nap

Süt, tűz s árasztja sugarait,
ha ránézel, elmédnek világossá válik
mindaz, mi szép és csodás e világon.
Megtalálod benne,
ha szívedet kitarod.
Ő biz az,
az életnek koronája.
Százakat éltet s okoz fájdalmat.
Minden nap meghal és újjá is születik.
Vérben kél a Nap,
s megette a sötét éj hanyatlík.

Klein Magda**Ravennai futóverseny**

Az októberi nyári meleg vénasszonyos napsütéssel fűtötte a kirándulóbusz utasait. Velence-Firenze úti céllal indultunk a négynapos programra.

Az első éjszaka után már meggyötört, elgémberedett tagokkal ültünk be a velencei vaporetto-ba. A felejthetetlen hajózás végállomása a Szent Márk tér volt. A téren elképesztően szemtelenül gyönyörű galambok pezsdítették fehér blúzainkat és lépteinket. A rövid városnézést szép környezetű esti szállás zárta.

Aztán jellegzetes olasz városok pörögtek a busz ablakai elé, a filmekből megismert szűk utcák, spalettás ablakok, és a zárt szemérmű olasz intimitás –lám, lám!- nyitottsága: a kitergetett, száradó ruhák színes forgataga. Este az Adriai-tenger morajló hullámai csak keveseket hívtak hideg fürdőzésre. Többségünket álomba ringatott a 48 órás buszozás utáni élményzuhatag.

A kora reggeli ébredés már ismét a sötét felhőket hozta útirányunkba.

Sejtettük, hogy esőbe keveredünk. Ravennába érve, már jócskán zuhogott. A város főteréhez, a Piazza del Popolóhoz közel parkoltunk.

A San Vitale templomot esőkabátban, ernyőktől átázva néztük meg. A kívülről dísztelen, nyolcszögletes templom belülről mindenkit csodálattal töltött el. A fő díszítést a bizánci stílusú mozaikok jelentették. Az oltár áttetsző alabástromból készült. A San Vitale tér mögött, a Galla Placida-mauzóleumban is megfordultunk.

Böven kijutott mindannyiunknak az esőből. A víz erősen folydogált a nyakunkba. Kisebb, bátrabb csoportunk - köztük én is- térképpel kinézte magának az újabb úti célt: elterveztük, hogy eső ide vagy oda, megnézzük Dante síremlékét!

Kb. még egy órát állt a busz a parkolóban. Tehát ennyi az idő a síremlék megtekintéséhez!

A legújabb kor aznapi ravennai hősei átnyalábolva az esőfogókat, elindultak, kilépve, fokozódó rohanással a cél felé. Több új hős is kapcsolódott hozzánk, akik unták a busz levegőjét.

- Hová is rohanunk, már most átázott a cipőm?

- Dante sírjához.

Egyik szép arcú fiúismerősünk:

- Messze lehet?

- Két-három utca, de ne rohanjunk annyira, a levegő is kifolyik az orromon. - így az idegenvezetőnk.

- A városból semmit nem látok! – az idősebb generáció okosabbja.

- Mi a fenének futok én, persze az esőtől se látok, hát még, ha eszem lett volna...

- Mikor?

- Mikor, amikor bevállaltam, hogy futok...

- Vigyázz, piros a lámpa!

- Anyám, hol a csoport eleje!?

- A fene bele, hol a csoport vége!?

- Mit tudom én, siess, mindig mi vagyunk az utolsók!

A szép arcú fiú birkára ázva:

- Dante sírja?! - kérdezte, mi pedig örömmünkben körbeálltuk, sárosan. Nem a kérdést hallottuk, hanem az álomcél.

- Hol van!?! - Megtaláltuk!

- Mit?

- 10 percünk van a busz indulásáig, valahol itt van a San Francisco templom...

- Mínek a templom, a sírért futunk!- így az idősebbje.

- Dantéért!

- Hát persze, őérte futunk...

- !!!!

- Nem bírom... - sűrűsödik a száraz összefoglaló.

- Elég volt! - a bágyatag ázott csoport 8 tagja sohasem értett ennyire egyet, fityfene az idegenvezetőnek, leálltak.

- A buszhoz akarunk menni!

Ártatlanul szép szemű ázott nénike halkan súgja többeknek:

- Gyerekem, ki az a Dante?

- Híres költő volt a 14. században, Ravennában halt meg száműzöttként. Az ő sírját kerestük, nénike!- így az egyik ifjú csoporttagunk.

- Fiam, fél órája lóholok, keressük a sírt, nincs meg, egyáltalában Ravennában vagyunk?

- Mamika, a térkép szerint futunk!
- A buszhoz akarunk visszajutni!- hangzott sokak vízben ázott közös kérése.
Fiatal ifjoncunknak még egy mondata hallatszott visítón:
- Jé, a külső városfalhoz értünk, hát nem kiszaladtunk Ravennából!
Aztán évek teltek el, azóta sem tudjuk, mikor szaladtunk el Dante sírja mellett!
Az esőtől tarkított futóverseny ronggyá ázott győzteseiként értünk vissza a buszhoz.
A kárörvendéstől sok száraz arc vigyorgott ránk: Ennyit futni a semmiért, még Dante is forgott a sírjában...
Forgott Dante, és jó irányba: Ravennától elkészönve újra kisütött a nap.
A csipkeköpenybe öltözött Firenze mindenkivel elfelejtette a rossz időket:
Dante és az oly sok szép úti élmény még az esőcseppeket is aranyos emlékké varázsolta.

Czipperer Diána

A szánkó

- Apa! Kimegyünk szánkózni?
- Tudod, hogy a szánkót eltüzeltük tavaly télen.
- De karácsony van! És olyan szépen esik a hó!
A kislány az apjára bámult, de nem kapott választ. Csak ült maga előtt, jártak fejében a különféle gondolatok, melyekkel nem tudott mit kezdeni. Odafordult hozzá:
- Apa, te szeretsz engem?
A férfi komoran a fiúra nézett:
- Milyen kérdéseid vannak neked? Na, menj szépen, játsszál valamit!
A kislány szívébe mintha tört döftek volna – kicsordult a szeméből egy könnycsepp. Apja egy pillanatra ránézett, majd hirtelen felállt, és kiviharzott a szobából. A gyerek nem értette a dolgot, búsan a szobájába bandukolt, és megpróbálta álomba sírni magát. Sosem hagyta még egyedül őt, és ez nagyon megijesztette a csaknem ötéves gyereket. Néhány óra elteltével érkezett meg a férfi, kezében egy koszorúval. Kicsit letisztogatta, majd az egyébként is szerény karácsonyfáról pótolta néhány tűlevéllel, tobozzal, és a fa legszebb díszét is rárakta. Elindult a hóesésben a városba. Kocsival öt perc alatt be lehet érni szép időben, de ekkora hóesésben még egy órát is igénybe venne – ha lenne autójuk. Ilyenkor már buszok sincsenek – bár nem is telt volna rá –, így hát gyalog indult útnak. A város központjában keresett egy forgalmasabb helyet, és várt. Telt az idő, de nem jött senki. Egyre jobban fázott már, de nem adta fel. Tudta, ha most nem jár sikerrel, akkor örök életében büntudat gyötri majd. Egyszer csak – több órás várakozás után – egy idős hölgy lépett oda hozzá. Nézegette az igencsak megviselt koszorút, és megkérdezte:
- Uram, mit csinál itt, karácsony szent napján ezzel a koszorúval?
- Szeretném eladni.
- Ezt a kopott koszorút? Hiszen látszik rajta, hogy már legalább hetek óta szabad ég alatt volt.
- Szükségem van a pénzre, reméltem, hogy valaki elviszi majd. Nézze csak meg! Még karácsonyi dísz is van rajta.
Az idős hölgy mélyen a férfi szemébe nézett, és látta benne azt a sok szenvedést, nyomorúságot, amit a férfi átélt. A koszorúra pillantva összeszorult a szíve.
- Idefigyeljen jó ember! Tartsa meg azt a koszorút, hiszen megvan annak a maga helye. Inkább mondja meg, mire kell a pénz?
- Szükségem van rá...
- Van Önnek gyermeke? – kérdezi fürkészve a hölgy.
- Egy fiam.
- És ő hol van most?
- Otthon.
- Miért nem a gyermekével tölti a karácsony estét?
- Mit akar tőlem? – kérdezte zavartan.
- Segíteni szeretnék a családjának. Nekem is van két nagy fiam, így megértem, hogy a gyermeke az ön számára a legfontosabb. Sok minden maradt utánuk – játékok, ruhák –, adnék belőlük, ha elfogadná.
A férfi csak bámult maga elé, büszkesége nem engedte, hogy bármit is szóljon. Az idős hölgy tudta, mit kell tennie. Elindult, és csak remélte, hogy mire visszaér, a férfit ott találja még. Egy zsáknyi ruhával, játékokkal tért vissza – mindezt egy szánkón húzta a fél méteres hóban. A férfi elszenderülve ült a padon. A kedves hölgy nem akarta, hogy halálra fagyjon, ezért betakarta azzal a takaróval, amit a zsákokra borított. Nem ébresztette fel, csak egy imával a Jóistenhez fordult: „Kérlek Istenem, segíts ennek az embernek és a családjának, óvd meg őket!”

Majd szépen öregesen hazaballagott, és csak remélte, hogy imája meghallgatásra talált.

A férfi nem sokkal utána felébredt egy fékcsikorgásra. Tudta, hogy most már ideje hazamennie. Maga mellé nézett, és meglátta a csodát. Egy szánkó, kétzsáknyi ruhával és játékkal, melyeket a kedves, idős hölgy hagyott itt, neki. Habozott egy ideig, de mivel nem látott senkit a közelben, a hölgy nevét sem tudta, a koszorút felrakta a szánkóra, és elindult. Csak a fiára és a feleségére tudott gondolni. Nem sokkal később a temetőbe ért. Oda, ahova öt éve naponta kijár: a feleségéhez. A megviselt koszorút megcsókolta, és visszahelyezte a sírra. Hálát mondott a Jóistennek, és elindult haza. A kisfiú – ahogy hallotta, hogy nyílik a zár – nyomban felébredt, és az ajtóhoz sietett. Láttá, hogy apja teljesen átfázott, orra deres, arca falféher. Odabújt hozzá, ölelte, csókolta, már nem haragudott rá, csak örült, hogy itthon van. Az apa erősen szorította gyermekét, boldog volt.

A kisfiú megpillantotta a szánkót, és elkezdett zokogni. Érezte, hogy az apja igazán szereti őt.

Bene Edit

Ringló

Nyár végén, ősz elején értek a kívánatos zamatos gyümölcsök, kék szilvák, mosolygós piros almák, ízletes púder színű barackok. Áttetsző bordó, kívánatos gyermekökölnyi pár szem ringlóért képes voltam nyaktörő mutatóbűvészetével a szalmakazal tetejéről a lapajra nőtt, gyér koronájú, korható öreg fára átugorni. Ágak megrázásával lehetett csak a termést megszerezni. Földet fogott, az érett gyümölcs truttyossá zúzódott. Kétségbe estem: nem tudtam a magasból lemászni, de a kazalra visszaszökkeni sem.

Tesóim jókat derültek a fa alatt, közben majszolták az ütődött ringlókat. Elégedett szájnylással csúfolódtak, egyáltalán nem voltak megértőek..

Kutyaszorítóban éreztem magamat. Ordibáltam, mint a fába szorult féreg.

- Anyúúú! Anyúúúúúú...! Segíts!

Nem tudta elképezni, már megint mi a nyavalya történhetett velem. Ijedten rohant hangom irányába. Nevetve hozta a létrát, talán a pofonnal sem szűkölködött. Ki bánta? Örültem, hogy lejutottam fentről.

Szipogva mondtam:

- Olyanok vagytok, mint a földi ringlók! Ti, trottyos ringlók! Buggyantottok! Hülyék vagytok!... Jól hajban kaptunk, még verekedtünk is. Ők voltak a többség. Bömböltem, akár a bögőmajom, csak már a talajon. Megdolgoltam a gyümölcsökért, nagyon fáj, hogy nem ehettem belőle, még kóstolót sem hagytak.

A következő évben kiszáradt a fa, legalább a heve mellett melegek lehettem.

Nagy F. Luca

Ihlet

Állok az ablak előtt. Várom, hogy felforrjon a kávévíz. Fázom. Napok óta fúj a szél, de végre nem esik. A hajnali derengésben elmélázva nézem az ablak alatt álló két fát. Az utcai lámpák fakó fényében és az erős szélben lombjuk úszik a levegőben, mint kibomló hajkorona.

Még így, a reggeli szürkületben is hihetetlen színekben pompáznak. A nap forró ragyogását, csókját viszi magával utolsó útjára minden falevél, és a nyirkos, hideg szürke-kék aszfalt néhány napig felizzik e sárgák melegétől. Mintha egy Vermeer-festmény csodaszép sárgáit és kék-szürkéit látnám. Lassan kivilágosodik. A nap is előbújik bágyadtan, de fénye áttör a szürkéségen, és az őszi pompa szikrázó táncba kezd a szélben.

És ekkor felbukkan egy lány. Kibomló aranybarna haja úszik a levegőben, és a szél nem tudja kirázni, kifújni belőle kedvesének meleg, ébresztő, reggeli ölelését és csókját, mert az már a lány hamvas arcán és pajkos szemében ragyog, akár a nyári napsugár.

Nagy F. Luca: Szerelmem, Vermeer

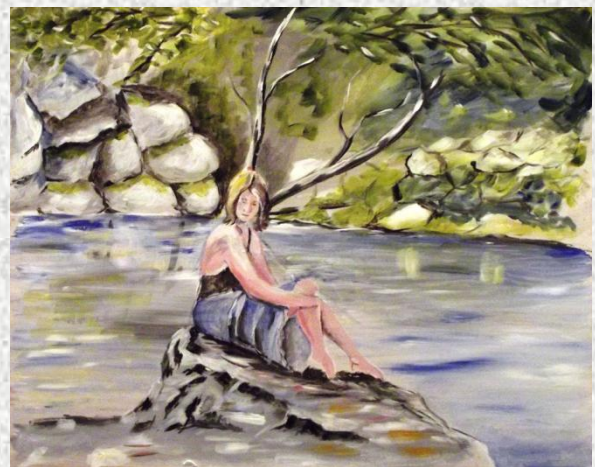
Fördös József: Csendélet

Nagy F. Luca: A móri plébániatemplom

Nagy F. Luca: Befagyott tó

Fördös József: Pihenés a sziklán

Gergyé László: Pincék Zalában

Gergyé László: A Schindele ház

Egri Ferenc: Mocsaras táj

Udvardy Béláné: Fehér rózsza

Bene Edit: Piros gomba tuskóval (fotó)

Egri Ferenc: Déli pihenő

Tarrné Skobrák Anna: Elhagyott tanya

Bene Edit: A festékgyári-tó partja (fotó)

Lepsényi Bálint**Karácsonyi ajándék**

Tél volt. December. Nagy pelyhekben hullott a hó, és már csaknem mindent fehérbe öltöztetett. Az emberek csomagjaikkal a kezükben, egymást észre sem véve igyekeztek haza, ki-ki a családjához. Dóra is hazafelé igyekezett, dacolva a hó okozta akadályokkal, kezében két nagy táská, melyek tele voltak a család karácsonyi ajándékaival. Egyikben a férjének vásárolt aranykeretes zsebóra, nyakkendők és egy csodaszép kötött mellény, másikban a gyerekeknek vásárolt távirányítós autó, hajás baba, és egyéb ajándékok.

Egy sarkon, a járdáról lelépve, hirtelen két fénycsóvát vett észre, de már késő volt... A következő pillanatban Dóra az úttesten feküdt mozdulatlanul, s a nagy gonddal válogatott ajándékok szerteszét repültek. Úgy este tíz körül csengett Kovácsék telefonja. A ház ura, Károly, tekintve, hogy felesége még mindig nem ért haza, kissé ingerülten szólt bele a kagylóba.

- Tessék!

A vonal másik végén egy számára teljesen ismeretlen hangot hallott.

- Halló, itt Dr. Korányi Rudolf beszél. Ön Kovács Károly?

Károlyon, számára érthetetlen okból valami jeges rémület futott át.

- Igen, én vagyok.

- Sajnos rossz hírt kell közölnöm. A feleségét autóbaleset érte. Ide hozták a Szent Rókus Kórházba.

Károly nyomban autóba pattant, és száguldott a kórházba. A gyerekek, Tamás és Zsófi, már aludtak. A kórházba érve, Károlyt Dr. Korányi fogadta, aki felkísérte őt az intenzív osztályra. Károly belépett egy egyágyas kórterembe. Felesége ott feküdt eszméletlenül, szinte holtápadtan. Csak gépek tartották életben. Ágya felett egy kereszt volt, rajta a Megváltóval. Károly nagyon megrémült. Eddig soha nem érzett ehhez még csak hasonlót sem. Úgy érezte, ha most még valami rosszat lát, vagy hall, vége a világnak.

És hallott. A kórteremből kilépve az orvos olyan rettenetes hírt közölt vele, amitől Károly majdnem összezsugorlott.

- Attól tartok, fel kell készülni a legrosszabbra. A felesége tele van zúzódásokkal, a gázolás következtében súlyos agyrázkódást szenvedett, számos törése van, de ami a legsúlyosabb, belső vérzés lépett fel nála. Károlynak le kellett ülnie, mert lábaiból kiszállt az összes erő. Nem hitte el a hallottakat. A szavak átmentek ugyan az agyán, de képtelen volt felfogni őket. A sok utáni első tiszta gondolata ez volt: –Hogyan mondja el mindezt a gyerekeknek? Hogy mondja el nekik, hogy karácsonykor talán már nem lesz velük az anyjuk?! Aztán erőt vett magán, hazament, és másnap reggel elmondta a gyerekeknek, hogy mi történt az anyjukkal, és, hogy mit mondott az orvos.

Károly nem volt vallásos, és a gyerekeket se nevelték annak, de attól a naptól fogva mindhárman reggeltől estig ott ültek Dóra ágya mellett, és az ágy felett lévő megfeszített Megváltóhoz imádkoztak, hogy ne vegye el tőlük az anyát és feleséget.

Eljött a szenteste. Károly, Zsófi és Tamás ott ültek Dóra ágya mellett, és a régmúlt karácsonyokról beszélgettek. Hirtelen valami fáradt nyöszörgésfélét hallottak. Mindhárman a hang irányába fordították fejüket, és meglepődve látták, hogy Dóra fáradtan nyitja ki a szemét. A beszédhez még túl gyenge volt, de rögtön felismerte őket, és mosolyogni próbált. Károly azonnal rohant Dr. Korányiért, aki a Dórára kapcsolt monitorok méréseinek alapján megállapította, hogy az asszony visszatért az életbe, és ezt az örömhírt nyomban meg is osztotta Károllyal.

- Kovács Úr! A felesége túl van az életveszélyen, és a mai nappal a gyógyulás útjára lépett.

Károlyon földöntúli boldogság lett úrrá.

- Gyerekek! Visszakaptuk édesanyákat! - És majd szétfeszítette a túlaradó boldogság.

Ekkor Tamás, a kisebbik gyerek szólalt meg könnyek között:

- Nekem nem kell karácsonyra semmi. Itt van nekünk anyu.

A nővére pedig buzgón bólogatott.

- Helyes, öcsi. Anyu a legjobb karácsonyi ajándék!

Schnierer Kitti**Isten játéka vagyok**

Bábként rángatsz, hisz játéknak teremtettél,
 mit nagylelkűen adtál, galádul visszavettél.
 S neveltél, kacagtál könnyeim látva,
 vígan, kecsesen tiportál a sárba.
 De felálltam, hiába volt rajtam mázsás teher,
 arcodról lefagyott a mosoly, mikor láttad, nem érdekel.
 Ellöktem a kezed, hiába nyújtottad,
 nem tudtam elviselni gúnyodat.
 Nem kellett a szánalmad, hagytam, hogy ne vess,
 de nem engedem, hogy bánatommal a föld alá temess.
 Itt állok, egy életre kelt játékszer.
 Most dicsérij! Nem vagyok már nevetséges ékszer.
 Teremtésed csődje, felülmúllak majd,
 teremtettél egy pusztíthatatlan fajt.
 Most ne vess, halljam azt az átkozott kacajt,
 Vagy nem látod? Kezedbe adtam a letépett fonalat.
 Kötzd újra, csomózd, tégy vele bármit,
 de ellenfelednek nem választottál akárkit.
 S míg te letagadsz, hogy a te műved vagyok,
 én emelt fővel mondom, Isten játéka vagyok.
 Nem tagadlak Atyám, játssz velem bátran,
 viszont látsz majd életben, halálban.
 Belőled vagyok, egy átkozott marionett,
 ki csak akkor sír, ha más veled nevet.
 Isten játéka vagyok, élvezd, amíg lehet,
 de taszíts bármilyen mélyre, ellököm a kezed.

Ódor Enikő**Nem játék az élet**

Még kicsi voltam, nem volt semmi gondom,
 Ahogy akartam, úgy tettem a dolgom.
 Most, mikor a felhők vonulását látom,
 Fülemben az emberek sírását hallom.

Hallom, hogy sírnak gyermekkoruk után,
 Ha tehetnék, sírnának még a nyalóka után,
 Vágyakoznak a fogócska, bújócska után,
 Nevetve totyognának anyjuk után.

Akkor nem volt semmi problémájuk,
 Valós volt még a képzeletbeli világuk.
 Mára már csak a valóság maradt,
 A régi barátokból senki sem maradt.

Debnár Sándor**Hogy lehet?**

Szeretni úgy is lehet,
 hogy karjaid kitárod.
 Szeretni úgy is lehet,
 hogy szívedet bezárod.

Szeretni úgy is lehet,
 hogy szemedet könny fedí.
 Szeretni úgy is lehet,
 hogy letörli, ki ráteszi.

Szeretni úgy is lehet,
 hogy szenvedéllyel öleled.
 Szeretni úgy is lehet,
 hogy csókokoddal körülveszed.

Szeretni úgy is lehet,
 ha nem is mutatod ki,
 hogy megmutatod azt,
 mit csak a szív tud kimondani.

Van helyettük főnök és munkatárs,
 Ki, ahogy csak lehet, megaláz.
 Senki nem törődik a másikkal,
 A napok tele vannak vitákkal.

Vitákkal, melyeket később megbocsátunk, de el nem fejtünk,
 Érzésekkel, melyeket el talán sosem engedünk.
 Már este sem mesére alszunk el,
 Gondolatainkba mélyedve nyom az álom minket el.

Gondolatok, melyek szörnyűek,
 Gondolatok, melyek sosem szűnnek,
 Gondolatok, melyek itt maradnak,
 Gondolatok, melyek szívünkbe marnak.

Mégis mindenki azt várja, hogy felnőtt legyen,
 Lakása, pénze, kocsija, gyermeke legyen.
 Mikor ez az állom beteljesedik,
 Az ember végleg elkeseredik.

Nuszpl Zsolt

Fogalmam sincs...

Csend. Csoda. Fehérből mindez talán csak a lehetetlenségbe fordulva volna.
A fénylő mindenségtől szemem behunyva;
szótlán ajkam kiszáradt völgye
sóvárog egy cseppnyi vízre,
s ezzel kiderül, hogy ez a
fényes csoda nem csoda,
csupán egy testet megborzongató esemény
sötétségbe boruló, megszilárduló burka.
Szótlán ajkam szüntelen
az élet folyadékát szomjazza.

Egy könnycsepp hull a porba,
s azt felkavarva minden kongva
ragad a pillanatba. A pillanatba,
mi azért könnyörög, hogy ez a
kötés ne a véget hordozza.
Csak hagyja a lényeket! Ne bántsa!
Lomha, keserű, meghasonlott csoda.

A rezdületlenség vár reám,
s midőn a mozgás önmaga megáll,
félek, valami közeleg;
a formálódó közeg mégis megremeg.

Angyalarcú lány jelenik meg
a megkötött légben, a misztikus fényben.
Fürkésző tekintete, hűvös jelenléte
mégis viszolygással tölti meg
tőprengéssel terhes lelkem.
Viszolygással, mi félelemmé alakul,
s mi úgy hasít szende lelkem mélyére,
mint a kés, melynek útjába nem áll semmi már.

Angyalarcú lány jelenik meg, de
jaj, nem lány, féreg, mely
magát a téren átrágvá száll felém,
hogy lesújtson rám életem alkonyán.

Kapaszkodnék fel ez égre, ám
nem lehet, mert a féreg visszatart,
majd erővel leránt a porba,
s nyakam köré szorulva újra, újra
és újra akaratom szaggatja.
A kártyavárat a szellő semmivé teszi,
ily módon törli el e lény elmém törvényeit.
Élettelen ajkait széttárva,
szétmarja ki tudja, meddig ép elmém
betonját, miközben hangján
síkítja: „Nincs tovább! Vége már!”
Szabadulásért könnyörögő porcikáim
elhagyja egy elhaló sóhaj.
Egy sóhaj, mi betölti szívem minden zegzugát,
s mi oly rettenetesen fáj,
mint a jeges vízben fuldokló tortúrája,
kit ezemi tú szurkál.
S mialatt tudom levegővel levegőért zihál,
ajkam segélykérő szavakat formál.
Az ismeretlen lény egy rettegett,
új valóságot kreál.

Nem evilági hangja majdhogynem
feledteti velem az általa okozott fájdalmat,
ám idővel rádöbbenek, hogy
eszem ekkorát mégsem tagadhat.

Mikor szorítása már elviselhetetlenné vál',
a monoton mozgás ismét megáll,
a szörny nem szorongat már.
Vajon mire vár?

Képtelen képek képződnek; bekerítenek,
körbeölelnek, betakarnak a fehér fellegek.
A fellegtömeg fagyos rémületet ad.
Vagy épp forróság ölel át?
Magával ránt a zuhanás,
szemem suhanó foltokat lát.
Testem a zuhanásban
ismét a lehetetlenségbe fullad,
miközben a megállíthatatlanságba
lépve a mindenség egyre
gyorsabb, gyorsabb és gyorsabb.

A lebegés és zuhanás furcsa keverékébe
belevegyül a fehér és szürke foltok tömkelege,
s rám tör a felismerés:
*A vég még várat magára;
már nem mozgok, megálltam.*

Rám telepszik a megnyugvás ízletes csodája
homályban fürdő szobám plafonját bámulva.
Oldalamra fordulva fáradt testem
gyöngyökben úszó arcomat párnámba bújtatja.
Puha takarómat magamra húzva
szemem újfent behunyva,
tüdőmet a megkönnyebbülő sóhaj
végre elhagyhatja.

A hely, hol voltam, mostanra tán az ürességtől kong,
és arra gondolkodok: De jó! Mindez csak egy álom volt.

Fejemben visszhangzik egy mondat:
Nincs tovább! Vége már!

Az álomfejtő nem tudni, mire vár,
de egy biztos, nem alkot már.
Újból szeretném lehunyni a szemem elmerengve, elmélyülve,
tudatában annak, hogy minden szörnyűségnek vége.
Valami megint alváásra invitál.
A furcsa jelenet távolodik; szinte már
nem is emlékszem rá, egészen halovány.
Minden alváásra invitál.

Ismét elmerülök a semmiben,
elmém teljesen kikapcsol,
s e folyamat során
újból megszűnik minden gátat jelentő határ.
Visszasüllyedve abba a világba,
úgy érzem, az a hely – s azon
belül egy újabb álom is –
csak rám vár... talán.
Remélem, hogy az álomfejtő is ott vár
s fényt derít arra, mi talán
a legeslegnagyobb talány!

Bene Edit**Emlékeim**

Észre sem venni, elillant a pillá idő,
rettenetes tempóban araszol az élet.
Ötven, hatvan év, leírni is rengeteg.
Hol van már a gyermekkor, küzdelmes ifjúság?
Anyám picit volt, ereje kőkemény,
lelke akár a frissen sült kenyér.
Nem emlékszem rá, ölében ülve mikor ölelt át,
de emlékeim megjelennek elmémben:
egyre tisztábbak, világosabbak lesznek.
Petróleumlámpa pislákoló fényénél meséket olvasott.
Kormosódó cilindert velünk tisztította meg,
ha az üveg elrepedt, a házat sötétség fonta be.
Hármunkat nevelt, állatot tartott, vetett, s aratott,
amíg apám Recsken a kőbányában robotolt.
Szeretve szeretett, sziklakeményen dolgozott:
birkát nevelt, gyapjút nyírt, font és kötött. ...
A mackó szűrös volt, de igen jó meleg,
utáltuk, vakaróztunk benne, akár a rühesek.
Istállóban tehenet fejt, a sajtár lassan telt,
vittük a pöttös poharat, habzott benne a friss tej.
Sosem ihattunk eleget, a tejet az uraknak szolgáltatták be.
Ezerkilencszázötvenes évek: zúrzavarok ideje.
Iskolánkban orosz könyveket égettek,
de akkor csöpp agyunkkal fel sem foghattuk,
hogyan értelmetlen eszméért hányan haltak meg.
Gyűjtöttünk fémet, vasat: kék-piros színtest kaptunk cserébe,
szereztek vele mérhetetlen örömet.
Megjött apám, rajta szürke posztó, új ruha,
néztem, bámultam, nem fogtam fel, ő kicsoda.
Két-három évet nem pótolta semmi sem.
Fűzfából sípot faragott, fogott nekünk verebet,
pacsáltunk a kispatakban, kirándultunk eleget.
Bárhová ment, toporzékoltam, hadd mehessen velem,
ígértem, gyalogolok, nem hisztizek, csak vigyen el.
Hosszú úton elfáradtam, a nyakába ültetett.
Büszkén fogtam a fejét, ő volt a paripám
- drága jó apám!
Útravalóként jutott nekünk szeretet, tisztelet és becsület.

Szüleim testét magába zárta a sötét lent.
Lelkük szabad és vigyáznak ránk odafent.
Nem pótolja őket semmi és senki sem.
Utánuk csak emlékek és végtelen űr maradt.

Azurák Mihály**TIHANY**

Ékkő! Balatoni smaragd
Lenyűgöző tűz amulett
Százszor jártad s újra itt vagy
Százegyszer is rabul ejt

Legendáját költi: Visszhang
Kecskeköröm és a Garda
Tetsző jövőt írnak együtt
Rég éltek, s maradottak

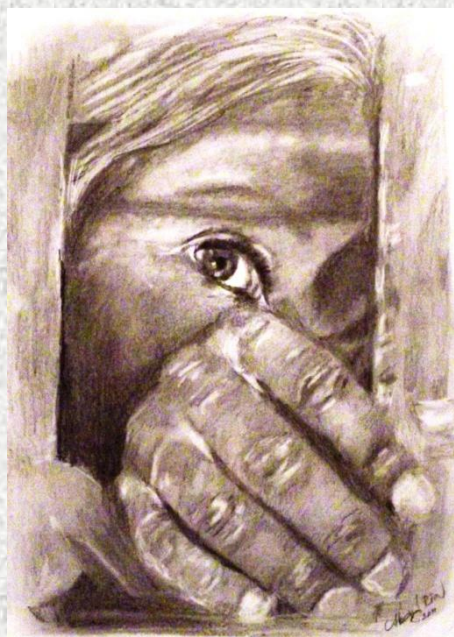
Idők viruló tanúja
Békét árasztó félsziget
Büvöltjeid: írók, költők
Érdemesült művészek

Vidul az ember, ha itt jár
A komor, ódon köveken
Múlt és jelen illatozik
Levendula töveken

Hegye ormán, mint jel – őrt áll
Tornyaival az apátság
Égiekkel őrizteti
Földi ékek tárházát

S hogy ne lenne szőlő és bor
Hol hegy, víz, fény a dajkáló
Tüzes bornak mély bíborja
Bút, bánatot alázó

Virulj Tihany! Vesszőidről
Szép földed vére bugyogjon
Múzsák kéje lánggal égjen
Ajunkra tűz csorduljon

Abonyi Ria: „Jobb világ?”

Kocsa Gábor

Rumos gesztenye

Az asszony ott ült a város közepén lévő óvoda előtt, a bejárati vörösmárvány lépcsőn, és fájdalmasan sírt, zokogott, ölében egy pólyába helyezett pár hónapos gyerekkel. A kicsi csendben volt, az anyja az orvosnál volt vele, aznap már másodszor. Moskovitz doktor már napok óta kezelte eredménytelenül. Az anya rázogatta, és sírva, szinte ordítózva mondta: "Ne halj meg, édes kisfiam!"

Arra gondolt, hogy visszamegy az orvoshoz, és megmondja neki, ha meghal a gyermeke, a doktor úr lesz az, aki eltette láb alól. Magához szorította a pólyában pihegő kis beteget, és visszament az orvoshoz. Nem mondott ő egy szót sem, csak sírt, hullottak a könnyei a pólyára és a benne lévő apróságra is.

Az orvos vigasztalta, ne sírjon, menjen haza, és "... tegye, amit mondtam, mert a gyerekének súlyos bélhurutja van. Reméljük, rövidesen jobban lesz..."

Az asszony abba hagyta a sírást, és elindult hazafelé.

Az úton megint elfogta a sírás, és akkor találkozott Kulcsárnéval, a harangozó asszonnyal. Szót váltottak egymással, és elmondta, hogy orvosnál volt, már napok óta odajár. Beteg a gyereke, nagyon fél, hogy meg fog halni.

Kulcsárné, amikor meghallotta, hogy bélhurutos a gyerek, megígérte, hogy ő majd meggyógyítja. Ránézett szegényre, és így szólt: „Ez a gyerek élőhalott! Próbáljuk megmenteni..."

Elmondta, hogy régen az ő gyerekét is ebből a betegségből mentette meg. Mondta, hogy kell egy szem öreg, egészséges vadgesztenye, meg egy féldeci rum. Mire elmesélte, mi a teendő, haza is érték.

Az óvoda udvarán óriási vadgesztenyefák voltak. Ott a kert végében, ahová ősszel a faleveleket separték össze, találtak egy szép, egészséges tavalyi vadgesztenyét.

Már csak a rum hiányzott. A zsinagóga és a mozi között volt Klein Lipót kocsmája, onnan hoztak egy fél deci rumot. Mutatta a kocsmáros, hogy az egy kicsit drágább, de igazi tengerész- rum, még a hajó is rajta van a címkéjén.

Otthon megtisztították, és lereszelték a legfinomabb reszelőn a gesztenyét, ráöntötték a rumot, jól összekeverték, és állni hagyták.

Kulcsárné biztatgatta az asszonyt, hogy meg fog gyógyulni a gyereke.

- Ebből a keverék levéből félóránként tegyen két-három cseppet a beteg nyelvére!

Nagyon félve, de megtette. Arra gondolt, Kulcsárné már idősebb asszony, több tapasztalata van az életben, biztosan jó tanácsot adott.

Nehéz volt kinyitni a gyerek száját, de azért sikerült a két-három csepp rumos gesztenye levét a szájába csöpögtetni.

Éjjel is minden félóránként felkelt hozzá, és ellátta a cseppekkel.

Reggel korán ott volt Kulcsárné, és érdeklődött a gyerek hogyléte felől.

Mindketten boldogok voltak, amikor azt látták, hogy mocorog, és kinyitja a szemét.

Amint az orvos ajánlotta, egy kis enivalót is tett a gyerek szájába. Öröm volt látni, hogy napról-napra jobban van. Evett is, a hangja is visszajött, rugdalódzott, és teljesen meggyógyult.

Teltek a napok, hónapok és az évek. A református egyházi elemi iskolába jártunk, és mi ötödikes – hatodikos iskolások mindent megtettünk azért, hogy harangozhassunk. Magas volt a református templom tornya, de szívesen felmáztunk a sok-sok falépcsőn is ezért. Kulcsár néni tanított meg arra, hogy kell húzni a harang kötelét, hogy az ütő, a harang nyelve ne kongasson.

Kulcsár néni már elég idős asszony volt, de még mindig ő volt az egyház megbecsült harangozója.

Az egyik alkalommal, mikor az volt a vita, hogy melyikünk harangozzon, rámutatott egyikünkre, és azt mondta: - Vasárnap a tízórai istentiszteletnél te harangozol, mert tizenkét évvel ezelőtt a te életedet mentettük meg a rumos gesztenyével és persze édesanyáddal.

És akkor elmesélte, hogy látott egyszer régen egy síró asszonyt az óvoda előtt a vörösmárvány kövön ülve, egy pólyába csomagolt, félholt gyerekkel az ölében, és hogy mi történt a találkozásuk után.

Kulcsár néni ekkor rámutatott egyikünkre, és így szólt: „Az a síró asszony a te édesanyád volt, a pólyában fekvő súlyos beteg pedig te voltál. Hála a magasságos égben lakozó Úristennek, meggyógyultál, és most vasárnap te harangozhatsz a reformátushívó testvéreinknek, a tízórai istentiszteleten.”

Ezt a történetet 1942-ben, mint református diák hallottam a jóságos Kulcsár nénitől. Én, aki szintén nagyon szerettem harangozni, harcoltam Kulcsár néni kegyeiért társaimmal együtt. A cél pedig nem volt más, azért versengtünk, hogy harangozhassunk a toronyban.

Azurák Mihály

Ebből baj lesz, kis barátom
Ne nyelj oly sok orvosságot
A nedű korosztályos

Borbajnok

Borbárban üldögél Frédi
Sok a reklám, de mind nézi
Arca derül, hogy érti

Fiatal vagy. Hagyd csak abba
Míg nem jön a bor haragja
S eszed szűkre faragja

Mellette ifjak boroznak
Poharak szépen soroznak
Mámort fullra fokoznak

Öreg! Kussolj a világba
Egyikőjük, így citálja
Ám, óvó szó hiába

Köztük az egyik, ki ifjabb
Fejével már csak bölintgat
Sűrűn szempillát ringat

Egyszer csak, zsupsz! Hátast dobva
Padlót fog egy bor bajnoka
Oka!? IQ-ja foka

Szabados Norbert: Gyermek

In memoriám: Frey Márton

Íróársunkat ez év júniusában, 76-éves korában ragadta el a halál. Frey Márton csak rövid ideig vett részt egyesületünk munkájában, és egy műve jelent meg folyóiratunkban. Ebben a visszaemlékezésben, az 1956-os forradalomban való bátor, elkötelezett és kalandos részvételét és az elszenvedett megtorlást írta meg. Hegesztő szakmunkásként dolgozott, és nagyon jó műszaki érzékkel volt megáldva, de a művészetekhez is vonzódott. Faragott, gépeket és szobrokat készített, és nagy lelkesedéssel beszélt további írói terveiről is, amelyek torzóban maradtak.

Nyugodjék békében!

Alkotótársainkról:

- **Ódor Enikő** - 1992-ben született Székesfehérváron. Jelenleg Pátkán él. Az irodalom mindig is a szíve csücske volt, kiskora óta rengeteget olvas. Már az első osztálytól kezdve számos szavalóversenyen vett részt, amelyeken általában eredményesen szerepelt. Kedvenc írói közé sorolja Ady Endrét, Petőfi Sándort, József Attilát és Kosztolányi Dezsőt.

- **Debnár Sándor** – Borsod megyei születésű, de ma már budapesti 20 éves fiatal. Verseit szerelmi érzés hatja át, amelyben a kín, a fájdalom és a ragaszkodás ötvöződik.

- **Szekér István** - Csókakőn él, Vas megyében született, Kisizsákon élt 34 évig. Az Izsáki TV és Izsáki Hírek munkatársaként érdekes történetek részese volt, amelyeket mostanában papírra vet, és megosztja ezeket a MIKSZ alkotóközösségével, társaival.

- **Bene Edit** - 1964-ben egy Baranya megyei kis tanyán született bele a szegénységbe. Hat éve él Mórton, megszerette a kis várost. Nyugdíjas éveiben régi emlékeiben kutakodik. Rácsodálkozik a természet nyújtotta csodákra. Rágja, izlelgeti a szavak erejét, amellyel szeretne másokat is elgondolkodtatni.

Régebbi alkotótársaink életrajza a Móri Kristály újság korábbi lapszámaiban és a 2009 óta megjelenő MIKSZ újságokban olvasható.

A Móri MIKSZ sikeréhez...

Feltétlen köszönet illeti meg a MIKSZ-et folyamatosan támogató Móri Református Egyház vezetését, Veres Péter móri református lelkész urat és családját...

A MIKSZ folyóirat 2011-ben a Móri Városi Önkormányzat Móri Bornapok 2011 kulturális programjaihoz való támogatás és a Móri Közművelődési Közalapítvány támogatásával jöhetett létre!

Impresszum:

MIKSZ újság
ISSN 2061-4756

Főszerkesztő: Udvardi János

Főszerkesztő-helyettes: Klein Magda

Szerkesztők: Klein János, Nagy F. Luca, Nuszpl Zsolt, Tényi Sándorné, Vargáné Kocsis Mária,

Képek szerkesztői: Hrubos Zsolt és Klein János

Kiadó: Klein János, a MIKSZ elnöke; e-mail: moriamatorok@gmail.com

Nyomdai előkészítés: G és G Nyomda Bt.

Dömötör László: Tökszüret (fotó)

Dömötör László: Bornapi vigasság (fotó)

Linczné Ruff Ágnes: Kerámiák

Biróczki Ibolya: Üvegfestmények

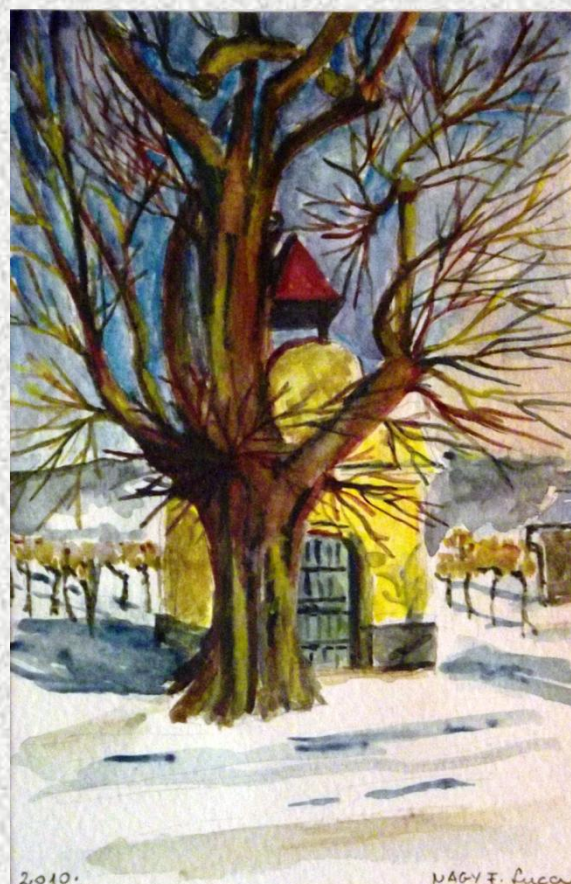
Herbákné Sipos Valéria: Téli táj

Udvardy Béláné: Nyírfás

Nagy F. Luca: A mánfai templom

Nagy F. Luca: Téli Orbán kápolna

Nagy F. Luca: Novemberi eső